

CILVĒKTIESĪBAS LATVIJĀ

2025

LATVIJAS
CILVĒKTIESĪBU
CENTRS



LATVIAN CENTRE
FOR HUMAN
RIGHTS



CILVĒKTIESĪBAS LATVIJĀ 2025. GADĀ

© Latvijas Cilvēktiesību centrs, 2026
ISBN 978-9934-9273-5-5

Mājaslapa: cilvektiesibas.org.lv

Pārskats ir sastādīts projektā “Cilvēktiesību kultūras stiprināšana Latvijā”, kuru finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par pārskata saturu atbild Latvijas Cilvēktiesību centrs.



Satura rādītājs

Ievads	5
Vēlēšanu tiesības un politiskais konteksts	8
Tiesības uz pieeju taisnīgai tiesai	11
Ieslodzījuma vietas	14
Naida noziegumi un naida runa	17
Diskriminācijas novēršana	23
Vardarbības ģimenē un vardarbības pret sievieti novēršana ...	28
Vārda brīvība.....	32
Reliģijas un pārliecības brīvība	35
Biedrošanās brīvība	38
Pulcēšanās brīvība	40
Mazākumtautību tiesības un sabiedrības saliedētība.....	43
Pilsonība un uzturēšanās tiesības.....	49
Patvēruma meklētāju un bēgļu tiesības.....	53

Izmantotie saīsinājumi

AT – Latvijas Republikas Augstākā tiesa
CVK – Centrālā vēlēšanu komisija
CPT – Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komiteja (Council of Europe Committee for the Prevention of Torture)
ECT – Eiropas Cilvēktiesību tiesa
ECK – Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija
EK – Eiropas Komisija
EP – Eiropas Parlaments
EP – Eiropas Padome
ES – Eiropas Savienība
IeVP – Ieslodzījuma vietu pārvalde
IKVD – Izglītības un kvalitātes valsts dienests
IZM – Izglītības un zinātnes ministrija
KM – Kultūras ministrija
KF – Krievijas Federācija
KL – Latvijas Republikas Krimināllikums
LCC – Latvijas Cilvēktiesību centrs
LKP – Latvijas Komunistiskā partija
LM – Labklājības ministrija
LPA – Latvijas Pilsoniskās alianse
NEPLP – Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PTAC – Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
SEPLP – Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
ST – Latvijas Republikas Satversmes tiesa
TM – Tieslietu ministrija
TP – Tieslietu padome
VDD – Valsts drošības dienests
VDI – Valsts darba inspekcija
VK – Valsts kanceleja
VP – Valsts policija
VRS – Valsts robežsardze

Ievads

Pārskata "Cilvēktiesības Latvijā 2025. gadā" mērķis ir sniegt neatkarīgu un objektīvu informāciju par cilvēktiesību situāciju Latvijā 2025. gadā.

Lai arī LCC pārskats nepretendē uz visaptverošu Latvijas cilvēktiesību ainu atspoguļojumu, tomēr mēs mēģinām izcelt progresu, aktuālās problēmas un galvenos attīstības virzienus jomās, kas ir LCC uzmanības lokā. Pārskatā uzmanība tiek pievērsta galvenokārt pilsoniskajām un politiskajām tiesībām. Pārskatā ir aptvertas tādas jomas kā tiesības uz pieeju taisnīgai tiesai, kā arī cilvēktiesību problēmas ieslodzījumu vietās, diskriminācijas novēršana, naida noziegumi un naida runa, vārda brīvība, reliģijas un pārliecības brīvība, pulcēšanās un biedrošanās brīvība, vēlēšanu tiesības, mazākumtautību tiesības un integrācijas jautājumi, vardarbības ģimenē un vardarbības pret sievieti novēršana, pilsonība un uzturēšanās tiesības, patvēruma meklētāju un bēgļu tiesības.

Pārskata sastādīšanai tika izmantoti dažādi avoti, tostarp pētījumi, ziņojumi, valsts iestāžu gada pārskati, politikas dokumenti, tiesību aktu izstrādes materiāli, tiesu nolēmumi, plašsaziņas līdzekļu sniegta informācija, LCC darbā iegūta informācija (t.sk. iestāžu atbildes uz LCC informācijas pieprasījumu).

Cilvēktiesību situāciju Latvijā ietekmējuši gan iekšpolitiskie procesi, gan starptautiskie notikumi. Jau ceturto gadu ilgst Krievijas iebrukums Ukrainā, un Latvijā, bēgot no kara, turpināja ierasties Ukrainas civiliedzīvotāji. Saglabājās saspringta situācija uz Latvijas un Baltkrievijas robežas, pastiprināts robežapsardzības sistēmas darbības režīms aptvēra Ludzas, Krāslavas un Augšdaugavas novada pagastus, Daugavpils valstspilsētu un Rēzeknes novada Kaunatas pagastu.

Padziļinājās valdības nestabilitāte, kad ZZS pievienojās vairāku opozīcijas partiju ierosinājumam izstāties no Stambulas konvencijas. Saeimas lēmums izstāties no Stambulas konvencijas izraisīja plašus sabiedrības protestus Latvijā un pat ārzemēs. Valsts prezidents E.Rinkēvičs Saeimas likumu neizsludināja un nosūtīja to atkārtotai caurskatīšanai. Saeima nolēma jautājuma izskatīšanu atlikt līdz jaunajam Saeimas sasaukumam. Eiropas Padomes (EP) Venēcijas komisija brīdināja, ka izstāšanās no starptautiskajiem cilvēktiesību līgumiem var vājināt cilvēktiesību aizsardzību. EP ekspertu grupa GREVIO no 2025. gada 3. līdz 7. novembrim veica savu sākotnējo novērtējuma vizīti Latvijā.

2025.gada 18.septembrī Saeima tiesībsardzes amatā apstiprināja Dr.iur. Karinu Palkovu.

Turpinājās jaunā Liepājas cietuma celtniecība. EP turpināja uzraudzīt, kā Latvija pilda spriedumu *D. pret Latviju* par ieslodzīto neformālās hierarhijas un savstarpējās vardarbības novēršanu. Arī EP Spīdināšanas novēršanas komiteja publiskoja ļoti kritisku ziņojumu par 2024.gada *ad hoc* vizīti Latvijā un 3.martā ieradās Latvijā uz Augsta līmeņa sarunām. Slēgtu iestāžu uzraudzībai Tiesībsarga birojā izveidoja atsevišķu Nacionālā preventīvā mehānisma nodaļu.

Latvija ratificēja Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 16. protokolu, kas ļaus Augstākajai tiesai un Satversmes tiesai lūgt Eiropas Cilvēktiesību tiesai konsultatīvus atzinumus.

Valsts drošības dienests rosināja prokuratūru sākt kriminālvajāšanu pret Rīgas Domes deputātu un partijas “Stabilitātei!” līderi A.Rosļikovu par naida un nesaticības kurināšanu starp latviešiem un krieviem. Decembrī Ģenerālprokuratūra nosūtīja brīdinājumu partijai “Stabilitāte”, t.sk., konstatējot, ka partijas darbība ir vērsta uz nacionālā naida un nesaticības izraisīšanu.

2025.gada sākumā saistībā ar ECT sprieduma *D.Hanovs pret Latviju* Tieslietu ministrija sadarbībā ar tiesību nozares ekspertiem aktualizēja skaidrojumu par naida noziegumu kvalifikāciju. Vairākas personas tika notiesātas par naida kurināšanu sociālajos tīklos. 2024.gada beigās Latvijas Žurnālistu asociācija izveidoja ziņošanas platformu naida runas, vardarbības un uzmākšanās gadījumiem mediju sektorā.

Senāts ierosināja kasācijas tiesvedību lietā par ārvalstīs noslēgtas viendzimuma laulības reģistrēšanu Latvijā.

Administratīvā apgabaltiesa atzina par prettiesisku NEPLP lēmumu par licences anulēšanu telekanālam "TV Rain". NEPLP iesniedza kasācijas sūdzību. Valdība apstiprināja Kultūras ministrijas izstrādāto “Žurnālistu un citu mediju profesionāļu drošības plānu 2025–2027”, kas veidots sadarbībā ar mediju un žurnālistu organizācijām, kā arī tiesībsargājošajām iestādēm. Tā mērķis ir stiprināt mediju brīvību Latvijā, aizsargāt žurnālistus no vardarbības, draudiem un vajāšanas, kā arī nodrošināt stabilu tiesisko un institucionālo sistēmu viņu aizsardzībai.

Saeima pieņēma Dievturu sadraudzes likumu. Tiesa trim reliģiskās organizācijas “Pirmā evaņģēliskā Jēzus draudze” locekļiem par neatļautu ārstniecību mājdzemdībās, kuru rezultātā mira zīdāinis un viņa māte, piesprieda brīvības atņemšanu no 2 gadiem un 7 mēnešiem līdz 2 gadiem un 10 mēnešiem.

Daudzu NVO finansiālo situāciju negatīvi ietekmēja pārmaiņas saistībā ar ASV atbalsta programmu, tai skaitā USAID, būtisku samazināšanu vai apturēšanu. “NVO fonda” 2025. gada projektu pieteikumu konkursā pieejamais finansējums bija 2,35 miljoni eiro. Valsts budžeta apspriešanā tika kritizēti priekšlikumi likvidēt Sabiedrības integrācijas fondu un samazināt finansējumu pilsoniskajai sabiedrībai un medijiem, taču tie netika atbalstīti.

2025. gadā pieauga pulcēšanās brīvības izpausmju skaits. 6. novembrī Rīgā un citās Latvijas pilsētās notika piketi pret Latvijas izstāšanos no Stambulas konvencijas. Lietās *Rodina un Borisova pret Latviju*, ECT par pamatotu atzina aizliegumu rīkot pasākumus, kas apdraud nacionālo drošību un ir pretrunā demokrātiskām vērtībām.

Satversmes tiesa atzina, ka normas, kas nosaka pienākumu lietot valsts valodu apmaksātā priekšvēlēšanu aģitācijā, atbilst Satversmei.

2025.gada 1. septembrī Latvijā noslēdzās pakāpeniskā pāreja uz mācībām tikai valsts valodā, pēdējām klašu grupām (3., 6. un 9. klasei) un pirmsskolai uzsākot mācības latviešu valodā. Plašā aptaujā secināts, ka 74% mazākumtautību skolēnu pilnībā vai lielākoties saprot mācības latviešu valodā, bet 24% joprojām ir grūtības pilnvērtīgi uztvert mācību saturu

valsts valodā. Valdība piešķīra 2,035 miljonus eiro mazākumtautību valodas un kultūras apguvei.

Latvijas Radio 4 pārtrauca FM apraidi 2025. gada 31. decembrī. Atsevišķi Saeimas deputāti un sabiedriskie komentētāji pauda bažas par iespējamo negatīvo ietekmi uz sabiedrības saliedētību un mediju daudzveidību, ierobežojot saturu krievu valodā. Pilnīga krievu valodas satura izslēgšana varētu mazināt piekļuvi pārbaudītai informācijai un veicināt dezinformācijas izplatību, īpaši kopienās, kas joprojām patērē krievu valodas medijus.

Nedaudz pieauga naturalizēto LR pilsoņu skaits. Vecumā no 0-5 gadiem nepilsoņu bērniem LR pilsonība kopš 2020.gada tiek piešķirta automātiski, taču vecuma grupā no 6-17 gadiem 1 036 bērni bija nepilsoņi. 76,9% no LR pilsonības pretendentiem nokārtoja zināšanu (vēstures) pārbaudi, savukārt latviešu valodas prasmes pārbaudi nokārtoja ap 44% LR pilsonības pretendentu. Turpinājās process saistībā ar Imigrācijas likuma grozījumiem, kas prasīja Krievijas Federācijas pilsoņiem pārformēt uzturēšanās atļaujas, lai iegūtu ES pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

Patvēruma meklētāju skaits 2025. gadā (1288) salīdzinājumā ar 2024. gadu (801) pieauga par aptuveni pusotru reizi. ECT lietā *H.M.M. pret Latviju* notika mutvārdu tiesas sēde, taču spriedums vēl nav pasludināts. Tiesa piesprieda 200 stundas sabiedriskā darba cilvēktiesību aktīvistei I. Raubiško.

Latvijas Cilvēktiesību centrs cer, ka pārskats veicinās plašākas sabiedrības informētību un izpratni par dažādiem cilvēktiesību jautājumiem, ļaus izvērtēt progresu/atkāpes dažādās cilvēktiesību jomās, kalpos kā informatīvs resurss izglītības iestādēm, valsts un pašvaldību iestādēm, NVO, plašsaziņas līdzekļiem un plašākai sabiedrībai. LCC cer, ka tas iedrošinās arī citas NVO sastādīt līdzīgus pārskatus savas darbības jomās.

Anhelita Kamenska
Latvijas Cilvēktiesību centra direktore



Vēlēšanu tiesības un politiskais konteksts

2025.gadā pašvaldību
vēlēšanās piedalījās 46,98%
vēlētāju



Vairākos novados tika
konstatēti vēlētāju
uzpirkšanas mēģinājumi

Problēmas ar balsu skaitīšanu pašvaldību vēlēšanās noveda pie vairāku amatpersonu atkāpšanās no amata. Padziļinājās valdības nestabilitāte, kad septembrī ZZS kopā ar opozīcijas partijām Saeimā atbalstīja izstāšanos no Stambulas konvencijas. Vairākos novados tika konstatēti vēlētāju uzpirkšanas mēģinājumi. Satversmes tiesa atzina, ka normas, kas nosaka pienākumu lietot valsts valodu apmaksātā priekšvēlēšanu aģitācijā, atbilst Satversmei.

Pašvaldību vēlēšanas

2025.gada pašvaldību vēlēšanās piedalījās 646 957 jeb 46,98% balstiesīgie Latvijas pilsoņi. Vislielākā vēlētāju aktivitāte bija Rīgā – 52,30%, savukārt Vidzemē vēlēšanās piedalījās – 47,98%, Zemgalē – 43,61%, Kurzemē – 42,31%, bet Latgalē – 41,28% vēlētāju. Vēlēšanas norisinājās 42 pašvaldībās – 7 valstspilsētās un 35 novados.

Uzsākot balsu skaitīšanu, tika konstatētas problēmas vēlēšanu biļetenu skenēšanas sistēmās un balsis tika skaitītas manuāli.¹ No pienākumu pildīšanas tika atstādināts par vēlēšanu sistēmu atbildīgais Valsts digitālās attīstības aģentūras direktors J. Liops. Pēcāk no amata atkāpās Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministre Inga Bērziņa² un Centrālās vēlēšanu komisijas vadītāja Kristīne Saulīte.³

¹ LSM.LV (2025). Biļetenu skenēšanas sistēmas problēmu dēļ tie jāskaita ar rokām; CVK liek balsis saskaitīt līdz svētdienas plkst. 13, 08.06, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/08.06.2025-biletenu-skenesanas-sistemas-problemu-del-tie-jaskaita-ar-rokam-cvk-liek-balsis-saskaitit-lidz-svetdienas-plkst-13.a602321/>

² LSM.LV (2025). Vēlēšanu nedienu dēļ no amata atkāpjas VARAM ministre Bērziņa, 11.06, https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/11.06.2025-velesanu-nedienu-del-no-amata-atakapjas-varam-ministre-berzina.a602823/?utm_source=lsm&utm_medium=article-body&utm_campaign=admin

³ LSM.LV (2025). CVK vadītāja Saulīte tomēr Saeimai paziņo par atkāpšanos no amata, 11.06, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/11.06.2025-cvk-vaditaja-saulite-tomer-saeimai-pazino-par-atakapsanos-no-amata.a602922/>

Šīs bija pirmās pašvaldību domju vēlēšanas, kad saskaņā ar 2024.gadā pieņemtajiem grozījumiem Pašvaldību likumā un likumā “Par valsts noslēpumu”, pašvaldību vadošajām amatpersonām – domes priekšsēdētājam un vietniekam) bija jāsaņem speciālā atļauja pieejai valsts noslēpumam. Grozījumus iesniedza Valsts prezidents Edgars Rinkēvičs.

Vēlēšanu dienā tika konstatēti vairāki vēlētāju uzpirkšanas gadījumi. Novembrī Valsts drošības dienests (VDD) rosināja prokuratūru uzsākt kriminālvajāšanu pret diviem Latvijas pilsoņiem [par balsu pirkšanu pašvaldību vēlēšanās Balvu novadā](#). Šīs personas uzpirka vairākus novada iedzīvotājus, lai tie balsotu par konkrētu politisko partiju un deputāta kandidātu, kā arī viena no personām ar savu privāto transportlīdzekli organizēti nogādāja vairākus uzpirktos vēlētajus līdz vēlēšanu iecirknim. Savukārt decembrī VDD rosināja prokuratūru uzsākt kriminālvajāšanu pret četriem Latvijas pilsoņiem par balsu pirkšanu pašvaldību vēlēšanās Jēkabpils novadā. [Vēletāju uzpirkšanā Jēkabpils novadā](#) bija iesaistītas četras personas, tostarp konkrētas politiskās partijas deputāta amata kandidāts, kas gan netika ievēlēts. Vēletāju izveles prettiesiska ietekmēšana notika arī [pašvaldību vēlēšanās Cēsu novadā](#).

Priekšvēlēšanu aģitācijas valoda

2025.gada 13. februārī, [Satversmes tiesa](#) atzina, ka normas, kas nosaka pienākumu lietot valsts valodu apmaksātā priekšvēlēšanu aģitācijā, atbilst Satversmei. (Sk. sīkāk “Vārda brīvība”).

Grozījumi Saeimas vēlēšanu likumā

12.jūnijā tika pieņemti [grozījumi Saeimas vēlēšanu likumā](#), kas nosaka, ka no 2030.gada, lai startētu Saeimas vēlēšanās, partijām būs nepieciešami 1000 partijas biedri līdz šim esošo 500 partijas biedru vietā, bet partiju apvienībām 1500 biedri līdzšinējo 1000 biedru vietā (9.pants). Partijai, kas vēlas kandidēt Saeimas vēlēšanās, jābūt dibinātai ne vēlāk kā vienu gadu pirms Saeimas vēlēšanām. Partijām pirms vēlēšanām iemaksājamā drošības nauda – ievērojami palielināta no 1400 eiro uz 11 minimālo algu apmēru (12.pants 1)). Drošības naudas apmērs Saeimas vēlēšanu likumā nebija pārskatīts kopš tā pieņemšanas 1995. gadā, kad tā bija 1000 latu. Līdz 2026.gada vēlēšanām saglabāsies līdzšinējā drošības nauda. Saeimas vēlēšanās nedrīkstēs kandidēt personas, kuras ir sodītas par sevišķi smagiem noziegumiem pret cilvēci, mieru, kara noziegumiem, genocīdu vai valsti, kā arī noziegumiem, kas saistīti ar terorismu, neatkarīgi no sodāmības noņemšanas vai dzēšanas (5) 3.¹)).

Izmaiņas valdībā

2025.gada februārī premjere E.Siliņa (JV) lūdza atkāpties satiksmes ministru Kasparu Briškenu ("Progresīvie"), labklājības ministru Uldi Auguli (ZZS) un izglītības ministri Andu Čakšu (JV). Viņu vietā ministru amatos stājās attiecīgi Dace Melbārde ("JV"), Atis Švinka ("Progresīvie") un Reinis Uzulnieks (ZZS). Iemesli ministru nomainībai meklējami 2024.gada rudenī, kad premjere izrādīja neapmierinātību ar satiksmes ministra darbu, jo īpaši ar “Rail Baltica” projekta problēmu risināšanu.

Gada laikā padziļinājās valdības nestabilitāte, kad septembrī ZZS pievienojās opozīcijā esošās *Nacionālās apvienības, Apvienotā saraksta* un *Latvija pirmajā vietā* ierosinājumam Saeimai izstāties no Stambulas konvencijas (Sk. sīkāk Vardarbība ģimenē).



Ieteikumi:

- **Palielināt vēlēšanu iecirkņu pieejamību cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām.**
- **Stiprināt sabiedrības noturību pret dezinformāciju vēlēšanu laikā, veicot mērķētas medijpratības kampaņas un skaidrojot dziļviltojumu draudus, īpaši priekšvēlēšanu periodā.**

Tiesības uz pieeju taisnīgai tiesai

Nedaudz pieauga Latvijas iedzīvotāju uzticēšanās tiesām. Satversmes tiesa atzina valsts kompensācijas apmēru vairākiem cietušajiem personas nāves gadījumā par neatbilstošu Satversmei. Latvija ratificēja Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 16. protokolu, kas ļaus Augstākajai tiesai un Satversmes tiesai lūgt Eiropas Cilvēktiesību tiesai konsultatīvus atzinumus.



43 % iedzīvotāju uzticas tiesām

Uzticība tiesu varai

2025.gadā saskaņā ar [iedzīvotāju aptauju](#) no aptaujātajiem respondentiem 43 % pauda uzticību tiesām, kas ir par 5 % vairāk nekā 2024.gadā. Tiesām biežāk uzticas sievietes, jaunieši vecumā no 18 līdz 34 gadiem, personas ar augstāko izglītību, latvieši, publiskā sektora darbinieki, kā arī Vidzemes un Zemgales iedzīvotāji. Savukārt tiesām biežāk neuzticas vīrieši, respondenti vecumā no 45 līdz 54 gadiem un tie, kuriem ir 65 un vairāk gadu. Neuzticību pauda aptaujātie, kuriem ir pamatzglītība, tie, kuriem nav Latvijas Republikas pilsonības, nelatvieši, nestrādājošie un pētījuma dalībnieki ar zemiem ienākumiem, kā arī Rīgas un Latgales iedzīvotāji.



2025. gadā Eiropas Komisija atzina, ka kopumā Latvijas tieslietu sistēma darbojas efektīvi

Valsts kompensācija cietušajiem

Ar [Satversmes tiesas \(ST\) 2025. gada 27. jūnija spriedumu lietā Nr. 2024-07-01](#) regulējums par valsts kompensācijas apmēru vairākiem cietušajiem personas nāves gadījumā atzīts par neatbilstošu Satversmes 92. panta trešajam teikumam.

Lietā tika ierosināta pēc Administratīvās rajona tiesas pieteikuma. Pieteikuma iesniedzēja uzskatīja, ka personas nāves gadījumā katram cietušajam izmaksājamā valsts

kompensācija ir acīmredzami nepietiekama, ja tās maksimālais apmērs tiek sadalīts proporcionāli starp vairākiem cietušajiem. Satversmes tiesa uzsvēra, ka primāri pienākums izmaksāt atbilstīgu atlīdzinājumu ir tieši noziedzīga nodarījuma izdarītājam un valstij nav jāuzņemas pilnīgas atlīdzināšanas pienākums viņa vietā. Apstrīdētās normas ir daļa no kopējās sistēmas, kas izveidota, lai nodrošinātu cietušajam atlīdzinājumu par kaitējumu, kas viņam nodarīts ar noziedzīgu nodarījumu. Pastāv tiesiskais regulējums, kas cietušajam ļauj atlīdzinājumu no noziedzīgā nodarījuma izdarītāja prasīt kriminālprocesā un civilprocesā, savukārt valsts kompensācija vienkāršotā procesā nodrošina cietušajam savlaicīgu atbalstu.

Tomēr var būt gadījumi, kad cietušais atbilstīgu atlīdzinājumu no noziedzīga nodarījuma izdarītāja nevar saņemt un valsts kompensācija ir vienīgais atlīdzinājums par nodarīto kaitējumu. Šāda kompensācija nedrīkst būt simboliska vai acīmredzami nepietiekama, tās apmēram jāatbilst arī valsts sociālekonomiskajai situācijai. Konkrētajā gadījumā katram cietušajam piešķirto kompensāciju – 620 eiro – nevar uzskatīt par taisnīgu un samērīgu. Šāda kompensācija nesasniedz tās mērķi un ir pretēja cilvēka cieņai.

2025. gadā [Eiropas Komisija](#) (turpmāk – EK) atzina, ka kopumā Latvijas tieslietu sistēma darbojas efektīvi. Vienlaikus EK jau kuro gadu turpina rekomendēt Latvijai veikt pasākumus, lai nodrošinātu atbilstošus aizsardzības mehānismus pret nepamatotu politisko ietekmi esošajā Augstākās tiesas tiesnešu iecelšanas kārtībā, ņemot vērā Eiropas standartus par tiesnešu iecelšanu.

Tiesnešu palīgi

Ziņojumā vērsta uzmanība uz lielu tiesnešu palīgu mainību. Piemēram, Rīgā katru gadu darbu pamet līdz 41% palīgu. Iemesli tiesnešu palīgu mainībai ir zemas algas (tiesnešu palīgu atalgojums Latvijā, salīdzinot ar citām ES valstīm, ir vidējs – ap 70% no vidējās algas, bet, piemēram, Igaunijā tas ir virs vidējās algas), priekšstats par karjeras izaugsmes izredžu trūkumu tiesu iestādēs, kā arī privātā sektora pievilcību. Tāpat Latvijas tiesu sistēmā ir grūtības aizpildīt visas tiesnešu vakances, jo nav pietiekams skaits kvalificētu kandidātu.

Priekšstats par tiesu iestāžu neatkarības līmeni Latvijā joprojām ir vidējs gan sabiedrībā, gan uzņēmumu vidū. 42% iedzīvotāju un 41% uzņēmumu 2025. gadā tiesu un tiesnešu neatkarības līmeni uzskata par “diezgan augstu vai ļoti augstu”. Tas ir ievērojami zemāks kā 2021.gadā, kad tiesu neatkarības līmeni par “diezgan augstu vai ļoti augstu” uzskatīja 56% sabiedrības un 53% uzņēmumu.

2025. gada ES Tiesiskuma pārskata (*EU Justice Scoreboard*) dati liecina, ka tiesvedību ilgums un neizskatīto lietu skaits Latvijā joprojām ir viens no zemākajiem Eiropas Savienībā.⁴

⁴ Civillietu un komercietu izskatīšanas (visās tiesu instancēs) termiņā Latvija ieņem 7. vietu starp valstīm ar īsākajiem lietu izskatīšanas termiņiem. Administratīvo lietu izskatīšanas termiņā pirmajā tiesu instancē Latvija ierindojas 7. vietā starp valstīm ar īsākajiem lietu izskatīšanas termiņiem (piemēram, Latvijā tās ir 200 dienas, bet Lietuvā – 80). Izteikti ilgi lietu izskatīšanas termiņi Latvijā konstatējami korupcijas lietās (1000 dienas; ilgāks minēto lietu izskatīšanas termiņš konstatēts tikai Francijā, kur tas sasniedz 1100 dienas).

2025.gada novembra beigās prokuratūra nodeva tiesai krimināllietu, kurā par krāpšanu apsūdzēta Rīgas rajona tiesas tiesnese Inese Siliņeviča, tiesneša palīdzē un kāda ar tiesu nesaistīta persona. Visas trīs personas apsūdzētas par fiktīvu nodarbinātību tiesā, kuras dēļ no 2006. gada līdz 2023. gadam no Tiesu administrācijas budžeta līdzekļiem tika izkrāpti kopumā 137 371,68 eiro. Saeima 13. novembrī, ļāva uzsākt kriminālvajāšanu pret atstādināto tiesnesi.⁵

2025.gada 25.novembrī Latvija ratificēja Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 16. protokolu.⁶ Līdz ar Protokola spēkā stāšanos Latvijā 2026.gada 1.martā Augstākajai tiesai un Satversmes tiesai būs tiesības lūgt Eiropas Cilvēktiesību tiesu sniegt konsultatīvu atzinumu par būtiskiem Konvencijā vai tās protokolos garantēto tiesību un brīvību interpretācijas vai piemērošanas jautājumiem. Tiesas konsultatīvajā atzinumā izdarītie secinājumi nav juridiski saistoši, tomēr tie dod ieskatu un vadlīnijas Konvencijā un tās protokolos garantēto tiesību interpretācijai un piemērošanai strīdīgos un iepriekš neatrisinātos jautājumos.



Ieteikumi:

- **Veidot mērķētu sabiedrisko kampaņu, lai vairotu uzticību tiesu varai**
- **Izstrādāt un ieviest ilgtermiņa cilvēkresursu attīstības stratēģiju tiesu sistēmā, paredzot skaidru tiesnešu palīgu karjeras ceļu, konkurētspējīgu atalgojumu un sistēmisku tiesnešu pēctecības plānošanu.**

⁵ Par Saeimas atļauju uzsākt kriminālvajāšanu pret Rīgas rajona tiesas tiesnesi Inesi Siliņeviču, 13.11.2025

⁶ Likumi.lv (2025). [Par Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 16. protokolu](#), pieņemts 09.10.2025, stājās spēkā 06.11.2025

Ieslodzījuma vietas



Turpinājās jaunā Liepājas cietuma celtniecība. Eiropas Padome turpināja uzraudzīt, kā Latvija pilda spriedumu *D. pret Latviju* par ieslodzīto neformālās hierarhijas un savstarpējās vardarbības novēršanu. Arī CPT publiskoja ļoti kritisku ziņojumu par 2024.gada *ad hoc* vizīti Latvijā un ieradās Latvijā uz Augsta līmeņa sarunām. Slēgtu iestāžu uzraudzībai Tiesībsarga birojā izveidoja atsevišķu Nacionālā preventīvā mehānisma nodaļu.

Ieslodzīto personu skaits:

2022. gadā – 3229

2023. gadā – 3271

2024. gadā – 3505

2025. gadā - 3588



Statistika

Uz 2025.gada 31.decembri Latvijas 9⁷ ieslodzījuma vietās atradās [3588 ieslodzītie](#), no tiem – 2735 jeb 71,44% notiesātās personas un 853 jeb 28,56% apcietinātās personas. No tiem 3353 bija vīrieši un 235 sievietes (6,55%). 2025.gadā salīdzinājumā ar 2024.gadu vairāk kā uz pusi samazinājās nepilngadīgo ieslodzīto skaits - 14 nepilngadīgie (0,4%). 3400 ieslodzīto bija Latvijas valstspiederīgie un 188 ārvalstnieki (5.2%).

2025.gadā turpinājās jaunā Liepājas cietuma būvniecība. Valdība turpināja veikt pasākumus ECT sprieduma *D pret Latviju* izpildei. (par spriedumu sīkāk sk. [Cilvēktiesības Latvijā 2024](#))

Nepilngadīgo ieslodzīto personu skaits:

2022. gadā – 23

2023. gadā – 30

2024. gadā – 31

2025. gadā - 14

Grozījumi Tiesībsarga likumā

2025.gada 6.martā Saeima pieņēma grozījumus Tiesībsarga likumā, nostiprinot Tiesībsarga pienākumu īstenot ANO Konvencijas pret spīdzināšanu un citiem nežēlīgas, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodīšanas veidiem Fakultatīvajā protokolā minētos valsts preventīvā mehānisma⁸ uzdevumus (11.pants 6.punkts), kā arī

⁷ Rīgas Centrālcietums, Liepājas cietums, Daugavgrīvas cietums, Jelgavas cietums, Valmieras cietums, Olaines cietums, Jēkabpils cietums, Ilguciema sieviešu cietums, Cēsu Audzināšanas iestāde nepilngadīgajiem.

⁸ [Grozījumi Tiesībsarga likumā](#), pieņemti 06.03.2026, stājas spēkā no 19.03.26.

tiesības apmeklēt vietas, kurās personām tiek vai var tikt atņemta brīvība Fakultatīvā protokola 4. panta izpratnē (turpmāk - brīvības ierobežošanas vietas), lai novērstu spīdzināšanu un citu nežēlīgu, necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos vai sodīšanu (12.pants 11.punkts).

Saskaņā ar Tiesībsarga 2025.gada ziņojumu⁹, ievērojot ANO Cilvēktiesību komitejas 2025. gada jūlijā sniegtos ieteikumus, NPM izveidots kā atsevišķa struktūrvienība Tiesībsarga birojā – Nacionālā preventīvā mehānisma nodaļa. Iepriekš tas darbojās kā daļa no Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas. Atsevišķas struktūrvienības izveide stiprina NPM neatkarību, specializāciju un spēju sistemātiski īstenot preventīvo mandātu. 2025.gadā NPM veica septiņpadsmit vizītes ieslodzījuma vietās, apmeklējot Daugavgrīvas cietumu, Cēsu Audzināšanas iestādi nepilngadīgajiem, Rīgas Centrālcietumu, Jelgavas cietumu, Jēkabpils cietumu, Ilģuciema cietumu, kā arī Liepājas cietumu.

Eiropas Padomes Spīdzināšanas novēršanas komiteja

2025.gada februārī Eiropas Padomes Spīdzināšanas komiteja publiskoja ļoti kritisku ziņojumu par *ad hoc* vizīti Latvijā 2024.gadā.¹⁰ Viens no vizītes mērķiem bija novērtēt, kas ir mainījies kopš 2022. gada vizītes. Komiteja jau tad bija paudusi nopietnas bažas, ka daudzas tās rekomendācijas, tostarp tādas, kas Latvijai sniegtas jau kopš pirmās vizītes 1999. gadā, joprojām nav īstenotas vai īstenotas tikai daļēji. Īpaši tas attiecas uz neformālās ieslodzīto hierarhijas kaitīgo ietekmi Latvijas cietumos un līdz ar to arī uz ieslodzīto savstarpējo vardarbību, kuras patiesais apmērs tika būtiski nenovērtēts neefektīvas izmeklēšanas dēļ un tāpēc, ka hierarhijas noteikumi ieslodzītajiem liedza sūdzēties.

CPT secina, ka progress joprojām trūkst vairākās būtiskās jomās. Kopmītņu tipa telpas nav pārbūvētas par kameru tipa telpām, neformālās ieslodzīto hierarhijas kaitīgā ietekme nav novērsta, un aizdomas par ieslodzīto savstarpējo vardarbību joprojām netiek pienācīgi fiksētas, ziņotas un izmeklētas. Tāpat nepieciešams būtiski palielināt apsardzes personāla skaitu un nodrošināt viņu klātbūtni ieslodzījuma vietās. Jāattīsta ieslodzīto reintegrācijas programmas un jānodrošina atbilstoša palīdzība ieslodzītajiem ar atkarībām. Komiteja secina, ka Latvijas iestādes joprojām ir tālu no pienākuma pilnīgas izpildes — nodrošināt ieslodzīto aizsardzību pret savstarpēju vardarbību un veikt efektīvas izmeklēšanas, kad vardarbība notiek.

⁹ Tiesībsargs (2025). Tiesībsarga gada ziņojums 2025, 117 lpp., https://www.tiesibsargs.lv/wp-content/uploads/2026/05/tiesibsarga_gada_zinojums_2025.pdf

¹⁰ European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. (2025). *Report to the Latvian Government on the visit to Latvia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 22 to 31 May 2024* (CPT/Inf (2025) 04). Council of Europe. <https://rm.coe.int/1680b47e65>

Neformālās ieslodzīto hierarhijas ietekme joprojām ir iesakņojusies gandrīz visos ikdienas cietuma dzīves aspektos. Komiteja atkārtoti uzsver, ka ieslodzīto situācija hierarhijas zemākajā kastē, kas dažos gadījumos faktiski līdzinās mūsdienu verdzībai piespiedu darba formā, var tikt uzskatīta par pastāvīgu Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3. panta pārkāpumu. Šis pants aizliedz jebkādu necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos un uzliek valsts iestādēm pienākumu veikt pasākumus, lai novērstu šādu izturēšanos, tostarp gadījumos, kad to veic privātas personas, piemēram, citi ieslodzītie.

Personāla skaits ir tik nepietiekams, ka darbinieki nespēj aizsargāt ieslodzītos no citiem ieslodzītajiem, kuri varētu viņiem nodarīt kaitējumu, vai novērst aizliegto priekšmetu, īpaši narkotiku, nonākšanu cietumos. Esošais personāla skaits un darba organizācija neļauj ieviest dinamiskās drošības pieeju un neveicina jēgpilnu kontaktu starp apsardzes personālu un ieslodzītajiem, kas savukārt liedz darbiniekiem izprast ieslodzīto vajadzības, palīdzēt ikdienas jautājumos un motivēt viņus iesaistīties jēgpilnās aktivitātēs.

Komiteja aicina Latvijas iestādes būtiski pastiprināt centienus izskaust neformālās ieslodzīto hierarhijas ietekmi cietumu sistēmā, jo tā grauj valsts autoritāti, veicina ieslodzīto savstarpējo vardarbību un sekmē narkotiku pieejamību cietumos.

2025. gada 3. martā Rīgā notika augsta līmeņa sarunas starp EP Spīdzināšanas novēršanas komiteju un Latvijas tieslietu ministri Inesi Lībiņu-Egneri. Sarunu galvenais mērķis bija apspriest valdības veiktos pasākumus ieslodzīto savstarpējas vardarbības mazināšanai un neformālās ieslodzīto hierarhijas ietekmes ierobežošanai.¹¹



Ieteikumi:

- Turpināt likvidēt neformālo hierarhiju ieslodzīto starpā, apmācot personālu, likvidējot kopmītņu tipa telpas, nodrošinot ieslodzīto piekļuvi izglītībai, nodarbinātībai un resocializācijai.
- Uzlabot sūdzību izskatīšanas sistēmu, nodrošinot tās neatkarību un konfidencialitāti

¹¹ [The Council of Europe anti-torture Committee \(CPT\) holds high-level talks in Latvia](#), 04.03.2025

Naida noziegumi un naida runa



VDD rosināja prokuratūru sākt krimināl-
vajāšanu pret Rīgas domes deputātu un partijas
"Stabilitātei!" līderi Alekseju Rosļikovu
par naida un nesaticības kurināšanu starp
latviešiem un krieviem. Ģenerālprokuratūra
nosūtīja brīdinājumu partijai "Stabilitāte", t.sk.
konstatējot, ka partijas darbība ir vērsta uz
nacionālā naida un nesaticības izraisīšanu.
Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību
vasarā publiskoja ziņojumu par vizīti Latvijā
2024.gadā. Vairākās naida runas/noziegumu
lietās vainīgās personas tika sodītas ar brīvības
atņemšanu.

Ierosināto kriminālprocesu skaits
pēc KL 78., 74.¹ un 150. panta:

	78. pants	74. ¹ pants	150. pants
2019. gads	5	2	2
2020. gads	5	1	11
2021. gads	4	1	6
2022. gads	32	28	6
2023. gads	10	14	1
2024. gads	26	18	4
2025. gads	26	31	6

Eiropas Padomes Eiropas Komisija
pret rasismu un neiecietību (ECRI)
publisko ziņojumu par Latviju

Oficiālā statistika

Saskaņā ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centra
datiem¹² 2025.gadā pēc Krimināllikuma 78.panta tika
ierosināti 26 kriminālprocesi (no tiem pēc 78.1 – 13
kriminālprocesi, pēc 78.2 – 9, bet pēc 78.3 – 4
kriminālprocesi). Lielākā daļa kriminālprocesu ierosināti
Rīgā – 16, Daugavpilī, Liepājā, Ventspilī, Alūksnes novadā –
visos pa diviem kriminālprocesi, savukārt Jūrmalā,
Jelgavas novadā – pa vienam kriminālprocesam.

Pēc KL 150.panta 2025.gadā ierosināti 6 kriminālprocesi, no
kuriem Dobeles novadā – 3, Rīgā – 2, Daugavpilī – 1.

Savukārt pēc 74¹.panta 2025.gadā ierosināts 31
kriminālprocess, no kuriem Rīgā – 8, Ventspilī un Daugavpilī
– 6, Rēzeknē – 4, Balvu novadā – 2, Augšdaugavas, Kuldīgas,
Talsu, Ventspils novados – katrā pa vienam.



¹² Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs (2025). [Kriminālā statistika par 2025.gadu.](#)

Saskaņā ar Valsts policijas 2025.gada pārskatu sadaļā “Noziegumi un pārkāpumi, kas saistīti ar naida izraisīšanu un kara noziegumu attaisnošanu”¹³ 26 gadījumi bija saistīti ar KL 74¹.panta pārkāpumiem, 16 – ar KL 78.pantu, 6 – ar KL 150.pantu. Savukārt 227 gadījumi bija saistīti ar totalitāro režīmu simbolu izmantošana publiskā vietā (ASL 13.p.), bet 446 gadījumi ar militārās agresijas un kara noziegumu slavinošu simbolu izmantošana publiskā vietā (ASL 13./1.p.).¹⁴

Saskaņā ar Valsts drošības dienesta 2025.gada pārskatu¹⁵ VDD uzsāka astoņus kriminālprocesus aizdomās par naida runu, kas vērsta pret Latvijas nacionālās drošības interesēm: piecus par kara noziegumu publisku slavināšanu un attaisnošanu (KL 74¹.panta), divus par nacionālā naida un nesaticības provocēšanu, kā arī vienu par pret Latvijas Republiku vērstu aicinājumu. Četros no dienesta identificētajiem gadījumiem personas bija publiski attaisnojušas un slavinājušas Krievijas noziegumus Ukrainā, vienā gadījumā – nacistiskās Vācijas īstenoto genocīdu pret ebrejiem.

Vienlaikus VDD turpināja veikt preventīvas pārrunas ar personām, kuru aktivitātes interneta vidē bija vērstas uz Krievijas agresijas attaisnošanu vai naida izraisīšanu pret latviešiem vai ukraiņiem, taču nebija pietiekams pamats kriminālprocesa uzsākšanai. 2025.gadā VDD preventīvas pārrunas veica un par paredzēto kriminālatbildību noziedzīgu nodarījumu veikšanas gadījumā brīdināja vairāk nekā 200 Latvijas valstspiederīgos, kuri dažādās platformās interneta vidē bija izplatījuši pret Latvijas nacionālās drošības interesēm vērstus vēstījumus. Kopumā kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā VDD par potenciālo kriminālatbildību brīdināto interneta lietotāju skaits pārsniedza 2000.

14.novembrī VDD rosināja prokuratūru sākt kriminālvajāšanu pret Rīgas domes deputātu un partijas "Stabilitātei!" līderi Alekseju Rosļikovu par naida un nesaticības kurināšanu starp latviešiem un krieviem. Kriminālprocesa tika uzsākts saistībā ar A. Rosļikova izteikumiem šā 2025. gada 5. jūnija Saeimas sēdē. Uzstājoties no Saeimas tribīnes un kritizējot lēmuma projekta "Deklarācija par padomju okupācijas režīma noziedzīgi īstenoto rusifikāciju Latvijā un tās lingvistisko seku novēršanu" virzīšanu, deputāts pauda dažādus, pēc VDD uzskata, manipulatīvus vēstījumus, kas kurina naidu starp latviešiem un krieviem, kā arī izteica rupjības un rupjus žestus krievu valodā.

2025. gada 30. decembrī [Generālprokuratūra](#), pabeidzot pārbaudi par politiskās partijas "Stabilitātei!" darbības atbilstību Politisko partiju likuma prasībām, nosūtīja politiskajai partijai brīdinājumu par pret Latvijas nacionālās drošības interesēm vērstu darbību turpināšanas nepieļaujamību. Pārbaudes gaitā ĢP konstatēja, ka partijas darbība ir vērsta uz nacionālā naida un nesaticības izraisīšanu, kā arī tās darbībā ir saskatāma informatīva (propagandas) atbalsta sniegšana Krievijai.

¹³ Valsts policijas (2025). Valsts policijas 2025.gada pārskats, 59.lpp.

<https://www.vp.gov.lv/lv/media/31463/download?attachment>

¹⁴ Kara noziegumu publiska attaisnošana un slavināšana publiskās vietās un sociālajos medijos sociālo vietņu profilos ievietoti fotoattēli, kas stilizēti ar aizliegto PSRS režīma un prokremlisko simboliku dažādi naidu kurinoši uzraksti uz ēku fasādēm un transportlīdzekļiem Ukrainas karoga zaimošana interneta vidē pausti komentāri nacionālā, etniskā un rasu naida izraisīšana, draudu izteikšana.

¹⁵ Valsts drošības dienests (2025). 2025.gada publiskais pārskats, <https://vdd.gov.lv/uploads/materials/41/lv/vdd-2025-gada-parskats.pdf>

NVO

2025.gadā LCC saņēma 2 sūdzības par iespējamiem naida noziegumiem. Viens gadījums bija saistīts ar uzbrukumu Ukrainas pilsonim no viņa kolēģa puses. Lietā tika ierosināts administratīvā pārkāpuma process. Otrais gadījums bija saistīts ar miesas bojājumu nodarīšanu Šrilankas pilsoņiem no dzīvokļa izīrētāja puses. Abās lietās cietušajiem tika sniegtas juridiskas konsultācijas.

Naida noziegumi

2025.gada sākumā saistībā ar ECT sprieduma *D.Hanovs pret Latviju* Tieslietu ministrija sadarbībā ar tiesību nozares ekspertiem aktualizēja skaidrojumu par naida noziegumu kvalifikāciju.¹⁶

2025.gada aprīlī Latgales apgabaltiesa par LGBT kopienas pārstāvja piekaušanu Daugavpilī vainīgajai personai piesprieda desmit mēnešu cietumsodu, paaugstinot brīvības atņemšanas sodu par trim mēnešiem. 2024. gada 14. oktobrī Latgales rajona tiesa pasludināja spriedumu lietā par homofobisku uzbrukumu Līvajam Amareinam un viņa dzīvesbiedram Daugavpilī 2023. gada 4. maijā. Tiesa atzina apsūdzēto par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas paredzēts KL 231. panta otrajā daļā (huligānisms) un sodīja viņu ar brīvības atņemšanu uz 7 mēnešiem. Tiesa atzina, ka apsūdzētā atbildību pastiprinošs apstāklis ir homofobiskie motīvi (KL 48. panta pirmā daļa 14. punkts). Tiesa daļēji apmierināja cietušo prasību pēc morālā kaitējuma kompensācijas, piedzenot no apsūdzētā par labu cietušajam L. Amareinam kompensāciju 2 500 eiro apmērā, bet par labu otram cietušajam – kompensāciju 2 000 eiro apmērā. Par rajona tiesas spriedumu prokurors iesniedza protestu, lūdzot sodīt apsūdzēto ar brīvības atņemšanu uz diviem gadiem. Tāpat apelācijas sūdzību iesniedza cietušie, prasot apmierināt lūgumu par morālo kompensāciju pilnā apmērā. Tomēr apgabaltiesa atstāja spēkā pirmās instances tiesas lēmumu. Cietušos pārstāvēja Latvijas Cilvēktiesību centra juriste Jekaterina Tumule.

30. oktobrī Rīgas pilsētas tiesa apstiprināja vienošanos par vainas atzīšanu un sodu diviem apsūdzētajiem¹⁷, kuri tika atzīti par vainīgiem nacionālā naida kurināšanā un vardarbībā, savukārt viens no viņiem arī mantas tīšā bojāšanā. Vienam apsūdzētajam tika piemērota brīvības atņemšanas uz gadu un probācijas uzraudzība uz vienu gadu un sešiem mēnešiem, bet otram – brīvības atņemšana uz diviem gadiem un probācijas uzraudzība uz vienu gadu un sešiem mēnešiem. Noziedzīgais nodarījums tika izdarīts 2025. gada jūlijā Rīgā, 15.

¹⁶ Jurista Vārds (2025). Tieslietu ministrija Aktualizēts skaidrojums par naida noziegumu kvalifikāciju. Jurista Vārds, 01.04.2025., Nr. 13 (1383), 23.-28.lpp. <https://juristavards.lv/zurnals/286530-aktualizets-skaidrojums-par-naida-noziegumu-kvalifikaciju/>

¹⁷ Lvportals.lv (2025). [Par darbībām, kuras vērstas uz nacionālā naida un nesaticības izraisīšanu, kas saistītas ar vardarbību un draudiem, – reāls cietumsods](#), 5.novembrī.

trolejbusā. Apsūdzētie publiski puda naidīgus un aizskarošus izteikumus pret latviešiem, tostarp draudus un aicinājumus, kas vērsti uz nacionālā naida izraisīšanu. Vēlāk viņi sekoja divām pasažierēm, kuras izkāpa no sabiedriskā transporta, un fiziski uzbruka vienai no viņām, sitot pa galvu, raujot aiz matiem un mēģinot atņemt somu. Viens no apsūdzētajiem arī sabojāja cietušās mobilo tālruni, kad viņa mēģināja sazināties ar neatliekamās palīdzības dienestu. Tiesa, nosakot sodu, ņēma vērā noziedzīgo nodarījumu raksturu un smagumu, kā arī to, ka abas personas pilnībā atzina vainu un sadarbojās ar izmeklēšanu, izvēloties vienkāršotu kriminālprocesa kārtību.

Naida runa

2024.gada decembrī Latvijas Žurnālistu asociācija izveidoja ziņošanas platformu ([trauksmes pogu](#)) naida runas, vardarbības un uzmākšanās gadījumiem mediju sektorā, norādot, ka tā ir nepieciešama, lai sistemātiski apkopotu informāciju par šādām izpausmēm.

Tiesu spriedumi

Augstākās tiesas Senāts pasludināja spriedumu saistībā ar blogera Nika Endziņa aicinājumu «likvidēt ķīniešus», kas tika izteikts video uzrunā Covid-19 pandēmijas sākumā 2020. gada janvārī.¹⁸ Lieta tika skatīta Senātā jau otru reizi. Sākotnēji N. Endziņš tika atzīts par vainīgu nacionālā naida un nesaticības izraisīšanā pēc Krimināllikuma 78. panta otrās daļas. Toreiz Senāts atzina, ka tiesa nav vērtējusi vairākus būtiskus kritērijus. Rezultātā apgabaltiesa atzina apsūdzēto par nevainīgu un attaisnoja. Jaunajā nolēmumā Senāts atzina, ka apelācijas instances tiesa tomēr nav atvērtējusi visus nepieciešamus kritērijus. Piemēram, tā nav izvērtējusi vārda „likvidēt” nozīmi kopsakarā ar izteikumu saturu un to uztveri no neitrāla lasītāja skatpunkta. Tiesas vērtējumā nav ņemti vērā arī citi lietā konstatētie apstākļi, tādi kā apsūdzētā žesti, izsakot savu aicinājumu, un komentāru sadaļā paustie viedokļi, kas norāda, ka daļa lasītāju šo izteikumu uztvēruši kā tiešu aicinājumu uz vardarbību pret konkrēti identificējamu personu grupu. Senāts norādīja, ka notikumu analīze ir veicama arī, ievērojot notikuma laikā pastāvošo sociālo kontekstu, tostarp vai stāvoklis sabiedrībā sakarā ar bažām par Covid-19 vīrusa izplatību, neradīja pastiprinātu risku, ka paustās ziņas tiks īpaši saasināti uztvertas sabiedrībā, un tajās paustie aicinājumi ar lielāku ticamību rezultēsies naida izpausmēs pret konkrēto personu grupu.

16.oktobrī Rīgas apgabaltiesa atcēla Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2021. gada 26. aprīļa spriedumu daļā par Endziņam noteikto sodu pēc Krimināllikuma panta par nacionālā naida izraisīšanu. Tiesa ņēma vērā to, ka nav ievērotas personas tiesības uz kriminālprocesa pabeigšanu saprātīgā termiņā, un Endziņam piesprieda īslaicīgu brīvības atņemšanu uz diviem mēnešiem un septiņām dienām. Soda izciešanas termiņā tiesa ieskaitīja Endziņa atrašanos apcietinājumā no 2020. gada 31. janvāra līdz 2020. gada 6. aprīlim.

Saskaņā ar Latgales rajona tiesas 2025. gada 21. februāra spriedumu¹⁹ apsūdzētais (pers. A) tika atzīts par vainīgu piecu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā laika posmā no 2022. līdz

¹⁸ Latvijas Republikas Senāta Krimināllietu departamenta 2025. gada 21. marta lēmums lietā Nr. 11817001020, SKK-9/2025, ECLI:LV:AT:2025:0321.11817001020.6.L

¹⁹ Latgales rajona tiesa/ Lieta Nr. 18400002024 Lietas arhīva Nr. K88-0503-25/9 ECLI:LV:LRT:2025:0221.18400002024.2.S Rēzeknē 2025. gada 21. februārī

2024. gadam, tostarp zādzībā, huligānismā, mantas bojāšanā un miesas bojājumu nodarīšanā. Viņš tika notiesāts arī par naida izraisīšanu un kara noziegumu slavināšanu. Apsūdzētais, uzturoties Īrijā, izveidoja TikTok kontu, kurā publicēja videomateriālus, kas bija pieejami neierobežotai auditorijai un kopumā sasniedza gandrīz 488 000 skatījumu. Video bija vērsti pret ukraiņiem kā nacionālu grupu, izmantojot aizskarošus, pazemojošus un dehumanizējošus izteicienus. Tajos tika izsmieti ukraiņu bēgļi, ukraiņi attēloti kā sabiedrības apdraudējums, kā arī pausts atbalsts Krievijas karam Ukrainā un attaisnoti vai slavēti kara noziegumi. Daļa izteikumu bija vērsti arī pret ukraiņiem, kuri dzīvo Īrijā. Tiesa secināja, ka apsūdzētā publiskie izteikumi pārsniedza vārda brīvības robežas un veidoja smagus noziedzīgus nodarījumus saskaņā ar Latvijas tiesību aktiem. Pēc sodu apvienošanas galīgais sods noteikts četri gadi un seši mēneši brīvības atņemšanas, kā arī viens gads probācijas uzraudzības pēc atbrīvošanas. Par nacionālā naida izraisīšanu tika piespriesta brīvības atņemšana uz vienu gadu un sešiem mēnešiem, bet par kara noziegumu attaisnošanu vai slavināšanu - brīvības atņemšana uz diviem gadiem un probācijas uzraudzība uz vienu gadu.

Saskaņā ar Rīgas pilsētas tiesas 2025. gada 24. oktobra spriedumu²⁰ apsūdzētai sociālo mediju platformās mērķtiecīgi publicēja ierakstus un komentēja citu personu ierakstus, publicējot naidīgus, agresīvus, aizskarošus un nievājošus izteikumus, kas vērsti pret citu tautību, konkrētu reliģisko grupu pārstāvjiem un tumšādainiem cilvēkiem. Piemēram, pie video saistībā ar imigrantiem persona publicēja komentāru "*Nav kūpinātajiem starp cilvēkiem ko darīt. Visus deportēt*"; pārpublishētā ierakstā saistībā ar lietotāju diskusiju par musulmaņiem persona publicēja komentāru "*Visi musulmaņi ir dzīvnieki*"; savā profilā publicēja ierakstu "*Viena lieta ir Latvijas atkrieviskošana, bet ir arī jāsāk runāt par sūdaino jautājumu Rīgā. Tie ieldirsēju "studenti" mums ir stipri par daudz*". Personai tika piemērota probācijas uzraudzība uz diviem gadiem un četriem mēnešiem.

Latvijas Cilvēktiesību centra aktivitātes

Latvijas Cilvēktiesību centra 2025. gadā īstenoja projektu "Par iecietīgāku vidi Rīgas skolās", kā arī uzsāka projektu "Pret naida runu skolās un internetā". Projektos notika 5 semināri naida runas mazināšanai jauniešiem un pedagogiem. Semināros piedalījās 117 jaunieši un 25 pedagogi. LCC turpināja naida runas monitoringu.

2025. gadā LCC saņēma 10 sūdzības par iespējamu naida runu, piecas no tām par naida runu internetā un piecas par mutvārdu aizskārumiem publiskajās vietās. Piecas bija uz ādas krāsas pamata vai nacionālās izcelsmes pamata, 3 uz tautības pamata, 1 uz reliģijas pamata, 1 uz cita pamata. LCC turpināja veikt naida runas monitoringu.

ECRI ziņojums

2025.gada vasarā [Eiropas Komisija pret rasismu un neiecietību \(ECRI\) publicēja ziņojumu](#) pēc monitoringa vizītes Latvijā 2024.gadā. ECRI atzinīgi vērtē progresu Latvijā, tostarp bulinga novēršanas programmas "KiVa" ieviešanu skolās, partnerattiecību regulējuma pieņemšanu, pasākumus naida noziegumu apkarošanai, atbalsta sistēmas izveidi migrantiem un personām ar starptautiskās aizsardzības statusu, kā arī romu integrācijas

²⁰ Rīgas pilsētas tiesas 2025. gada 24. oktobra spriedums lietā Nr. 18400004224.

veicināšanas iniciatīvas. Vienlaikus ECRI norāda uz vairākiem izaicinājumiem, tostarp datu trūkumu par rasistiskiem un pret LGBTI vēršiem incidentiem skolās, LGBTI līdztiesības stratēģijas neesamību, naida runas un naida noziegumu izplatību, romu integrācijas problēmām. Tādēļ ECRI iesaka stiprināt incidentu uzraudzību, izveidot LGBTI līdztiesības un naida noziegumu uzraudzības mehānismus, uzlabot romu integrācijas pasākumu īstenošanu un nodrošināt iekļaujošu pieeju valodas prasību piemērošanā. ECRI norādīja, ka Krievijas Federācijas pilsoņu uzturēšanās statusa sakārtošana Latvijā daļai personu joprojām rada grūtības un prasa papildu atbalstu.



Ieteikumi:

- Turpināt regulāras apmācības tiesību aizsardzības iestādēm par prettiesiskas naida runas un naida noziegumu atpazīšanu, izmeklēšanu un novēršanu.
- Izstrādāt un īstenot mērķētus prevencijas pasākumus jauniešu radikalizācijas mazināšanai, īpaši pievērsties skinhedu subkultūras ideoloģijas izplatības ierobežošanai.
- Īstenot mērķtiecīgus pasākumus mazāk aizsargāto grupu informēšanai par ziņošanas iespējām naida noziegumu un naida runas gadījumos.
- Sniegt finansiālu atbalstu nevaldības organizācijām, kuras sniedz juridisku un psiholoģisku palīdzību naida noziegumos cietušajiem.

Diskriminācijas novēršana



Dzimumu līdztiesības indeksā Latvija ieņēma **24.vietu** starp 27 ES dalībvalstīm

Administratīvā rajona tiesa atzina diplomātes K. Rimšas atsaukšanu no darba Briselē par diskriminējošu dzimuma un grūtniecības dēļ. Politiskā partija “Latvija pirmajā vietā” iniciēja vairākus pret LGBT+ vērstus likumprojektus. Senāts ierosināja kasācijas tiesvedību lietā par ārvalstīs noslēgtas viendzimuma laulības reģistrēšanu Latvijā.

LGBTK+ kopiena regulāri piedzīvo diskrimināciju (82%) un pret sevi vērstu naida runu (58%)



Saskaņā ar [Eiropas Dzimumu līdztiesības indeksu 2025. gadam](#) Latvija ar 56,7 punktiem ieņem 24. vietu starp 27 Eiropas Savienības dalībvalstīm. Latvija visaugstāko vērtējumu starp visām jomām sasniedza nodarbinātības jomā, iegūstot 77,6 punktus un ieņemot 3. vietu. Šo rezultātu galvenokārt nodrošināja līdzdalības rādītājs, kurā Latvija ar 91,0 punktu ierindojās 4. vietā Eiropas Savienībā. 2024.gadā Latvija bija 19.vietā.

Augstākās tiesas Senāts ierosināja kasācijas tiesvedību lietā par ārvalstīs noslēgtas viendzimuma laulības reģistrēšanu Latvijā

Tiesas

Administratīvā rajona tiesa 2025. gada jūnijā apmierināja diplomātes K. Rimšas pieteikumu pret Ārlietu ministriju (ĀM), atzīstot viņas atsaukšanu no norīkojuma Briselē par diskriminējošu dzimuma un grūtniecības dēļ.²¹ Tiesa atcēla ĀM rīkojumu, uzlika ministrijai pienākumu trīs mēnešu laikā nodrošināt diplomātei līdzvērtīgu amatu un pieņēma blakuslēmumu Ministru kabinetam. Tiesībsarga birojs

²¹ LSM.LV (2025). Diplomāte Rimša pirmajā instancē uzvarējusi ĀM lietā par diskrimināciju dzimuma dēļ, 18.jūnijā, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/18.06.2025-diplomate-rimsa-pirmaja-instance-uzvarejusi-am-lieta-par-diskriminaciju-dzimuma-del.a603770/>

lietā saskatīja sistēmiskas problēmas un trūkumus iekšējā normatīvajā regulējumā attiecībā uz jaunajām māmiņām diplomātiskajā dienestā. ĀM noraidīja diskriminācijas faktu, norādot, ka līgums bija slēgts uz laiku un pastāv budžeta un rotācijas ierobežojumi, un pārsūdzēja tiesas spriedumu apgabaltiesā.

Satversmes tiesa 2025. gadā skatīja vairākas lietas saistībā ar Satversmes 91. pantu (vienlīdzība un diskriminācijas aizliegums). Vienā no tām par sociālo stipendiju ierobežojumiem²² tiesa vērtēja Augstskolu likuma normas un secināja, ka sociālās stipendijas teritoriālais ierobežojums (atbalsta nesniegšana studijām ārvalstīs) nav diskriminējošs, jo tam ir legītīms mērķis — integrēt konkrētas sociālās grupas tieši Latvijas augstākās izglītības sistēmā un darba tirgū.

Tiesībsarga birojs

2025.gadā Tiesībsarga birojs saņēma 194 iesniegumus par iespējamu diskrimināciju²³ invaliditātes dēļ (46 gadījumi), dzimuma (25), vecuma (23), valodas (15) dēļ. Vairāk sūdzību bija par iespējamu diskrimināciju publiskā sektora darbībā, nodarbinātībā un preču un pakalpojumu pieejamībā privātajā sektorā.

2025.gadā birojs turpināja pētniecību par dažādiem ar diskrimināciju saistītiem jautājumiem, piemēram, [par seksuālo uzmākšanos Latvijas augstskolās](#), kā rezultātā tika nosūtītas rekomendācijas visām Latvijas augstākās izglītības iestādēm, izstrādāti papildu informatīvie materiāli, kā arī publicēta videolekcija “Nē = Nē!”

2025.gadā Tiesībsarga biroja Diskriminācijas novēršanas un digitālo tiesību nodaļā strādāja pieci darbinieki (četri juristi un sociologs²⁴). Nodaļai pievienojās juriste, ka specializējas ar Mākslīgo intelektu saistītos jautājumos.

2025. gada 6. martā Saeima grozīja Tiesībsarga likumu, papildinot to ar 13. 11) pantu, kas nosaka iestādēm pienākumu sniegt Tiesībsargam rakstisku informāciju par ieteikumu izpildes rezultātiem un nodrošināt pieprasītās informācijas sniegšanu.

Citas valsts iestādes

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC) 2025. gadā²⁵ saņēma divus iesniegumus par iespējamām diskriminācijas aizlieguma pārkāpumiem. Pirmais attiecās uz pakalpojuma sniedzēja atteikumu mainīt iekārtu, pamatojoties uz patērētāja vecumu; PTAC secināja, ka strīds saistīts ar iekārtas nomu un maksātspējas vērtēšanā vecums tiek ņemts vērā, tādēļ

²² Satversmes tiesa (2025). [Lieta Nr. 2025-06-0106](#), 27.aprīlī.

²³ Tiesībsargs. (2026). Latvijas Republikas tiesībsardzes 2025. gada ziņojums, pieejams https://www.tiesibsargs.lv/wp-content/uploads/2026/05/tiesibsarga_gada_zinojums_2025.pdf

²⁴ Tiesībsargs (2025). Diskriminācijas novēršanas un digitālo tiesību nodaļa, <https://www.tiesibsargs.lv/kontakti/darbinieku-kontakti/#accordion6>.

²⁵ Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (2025). Rakstveida atbilde 17.04.2026. Nr. 2.-4/4691 uz Latvijas Cilvēktiesību centra iesniegumu.

patērētājs strīdus gadījumā var vērsties Tiesībsarga birojā. Otrs iesniegums daļēji skāra diskrimināciju un bija par senioru atlaidi, kas pieejama tikai klātienē, pašam uzrādot pensionāra apliecību; PTAC norādīja, ka komersants pats nosaka atlaižu politiku un nesaskatīja negodīgas komercprakses pazīmes. PTAC 2025. gadā neuzsāka administratīvā pārkāpuma lietas un nepiemēroja sodus par diskriminācijas aizlieguma pārkāpumiem.

Valsts darba inspekcija

Valsts darba inspekcija 2025. gadā saņēma 26 iesniegumus par iespējamu diskrimināciju.²⁶ Sešos no deviņiem iesniegumiem par darba samaksas noteikšanu ilgstošas prombūtnes laikā sniegtā informācija apstiprinājās. Vienā iesniegumā par iespējamu diskriminējošu attieksmi seksuālās orientācijas dēļ informācija neapstiprinājās, vienā par darba pienākumu organizēšanu saistībā ar dzīvesvietu – arī neapstiprinājās, savukārt vienā iesniegumā par diskriminējošu darba sludinājumu, izvirzot nepamatotas prasības dzimuma un vecuma dēļ, informācija apstiprinājās. Četrpadsmit iesniegumos par iespējamu diskrimināciju darba attiecību laikā (piemēram, nosakot darba samaksu, neizmaksājot prēmijas, organizējot darba procesu, piešķirot ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu) sniegtā informācija neapstiprinājās. Uz iesniegumu pamata uzsāktas sešas administratīvā pārkāpuma lietas, seši darba devēji saukti pie atbildības: piecos gadījumos piemērots brīdinājums, vienā – naudas sods 350 eiro.

LGBTIQ+ tiesības

Administratīvās tiesas izskatīja vairākas lietas saistībā ar pieteicēju, kuri noslēdza viendzimuma laulības citā valstī, pieteikumiem reģistrēt šīs ziņas Fizisko personu reģistrā. Piemēram, vienā šādā lietā PMLP noraidīja iesniegumu, argumentējot, ka Fizisko personu reģistra likums neparedz datu vākšanu par Latvijā neatzītu laulību reģistrāciju. Gan pirmās instances, gan apelācijas instances tiesa pieteikumu noraidīja, norādot, ka pieteicēji šādā veidā netiek diskriminēti, jo viņiem ir nodrošināta iespēja kļūt juridiski atzītām un redzamām, reģistrējot partnerattiecības Latvijā.²⁷ Šajā lietā [Senāts ierosināja kasācijas tiesvedību](#).

2025.gadā politiskā partija “Latvija pirmajā vietā” iniciēja vairākus pret-LGBTIQ vērstus likumprojektus. Jūnijā Saeima nodeva skatīšanai Juridiskajā komisijā LPV piedāvāto Latvijas valsts karoga likuma grozījumu projektu, kas paredz aizliegt LGBTQIA+ varavīksnes karogu un tā paveidu lietošanu kopā ar Latvijas valsts karogu. Politiskais spēks aicināja aizliegt šo karogu lietot pie dažādām valsts un pašvaldību ēkām. Pret šādu ierosinājumu iestājās Tieslietu ministrija, Tiesībsarga birojs un Valsts heraldikas komisija.

LPV iesniedza [arī grozījumus likumā “Par sapulcēm, gājieniem un piketiem”](#), nosakot, ka “nepilngadīgām personām aizliegts piedalīties pasākumos, kuros tiek popularizētas LGBT idejas un vērtības” un papildinot [Bērnu tiesību aizsardzības likuma pantu par bērna](#)

²⁶ Valsts darba inspekcijas vēstule uz Latvijas Cilvēktiesību centra informācijas pieprasījumu, 2026. gada aprīlis.

²⁷ Administratīvā apgabaltiesas 2025. gada 6. marta spriedums lietā Nr. A420194022.

[biedrošanās brīvības ierobežojumiem](#), nosakot, ka tā īstenojama tiktāl, “ciktāl tas neapdraud viņa veselību, dzīvību un tikumību.”

18. septembrī Saeima nodeva izskatīšanai komisijām LPV deputātu iniciētus [grozījumus Krimināllikumā](#). Tie paredz sodus par nepilngadīgo medicīnisko dzimuma maiņas veikšanu, kā arī pubertātes bloķēšanu un krosghormonālās terapijas veikšanu ar mērķi veikt dzimuma maiņu, kā arī par nepilngadīgo pamudināšanu uz iepriekš minētajām medicīniskajām manipulācijām.

Līdz 2025. gada beigām neviens no likumprojektiem netika virzīts uz 1. lasījumu.

2025.gadā tika veikta apjomīga aptauja par LGBTQ+ pieredzi.¹ Aptaujas dati liecina, ka Latvijas LGBTQ+ kopiena regulāri piedzīvo diskrimināciju (82%) un pret sevi vērstu naida runu (58%). Taču tikai 1% pēc pieredzētas naida runas, un 6% pēc piedzīvota fiziska uzbrukuma par notikušo ziņo kādām tiesībsargājošajām iestādēm vai citām organizācijām. Šie apstākļi liek LGBTQ+ kopienai izvairīties no atklātības - gandrīz puse jeb 49% respondentu, kas ir viendzimuma attiecībās, izvairās sadoties rokās ar savu partneri publiskās vietās aiz bailēm no uzbrukuma, draudiem vai vajāšanas. Vien 50% ir atklāti par savu identitāti un LGBTQ+ piederību mājās un tikai 17% - medicīnas iestādēs. Visbiežāk no atrašanās nedrošās vidēs izvairās tieši jaunieši vecumā līdz 30 gadiem.

Latvijas Cilvēktiesību centrā saņemtās sūdzības par iespējamu diskrimināciju

2025. gadā LCC saņēma 13 sūdzības saistībā ar iespējamu diskrimināciju. 9 no šīm sūdzībām bija anonīmas, līdz ar to nebija iespējams detalizēti pārbaudīt lietas faktiskos apstākļus vai sniegt personām konsultāciju. Piecas sūdzības bija saistītas ar pieeju precēm un pakalpojumiem, četras saistītas ar izglītības jomu, divas ar mājokļa jomu, viena ar nodarbinātību, un vēl viena ar izglītības un mājokļa jomu. 11 sūdzības bija saistītas ar iespējamu diskrimināciju uz ādas krāsas un/vai nacionālās izcelsmes pamata, viena uz dzimuma un viena uz invaliditātes pamata.

Visas anonīmās sūdzības bija saistītas ar iespējamu diskrimināciju uz ādas krāsas vai nacionālās izcelsmes pamata pret ārvalstniekiem, galvenokārt indiešiem, kas dzīvo Latvijā. Tostarp četras sūdzības bija no indiešu studentiem par kādas augstskolas mācību personāla iespējamu rasistisku attieksmi. Vēl četras anonīmas sūdzības bija saistītas ar tumšādainu cilvēku neielaišanu dažādos Rīgas nakts klubos. Viena anonīma sūdzība bija saistīta ar atteikumu izīrēt dzīvokli studentei no Indijas.



Ieteikumi:

- **Organizēt mērķtiecīgas kampaņas, lai uzlabotu sabiedrības zināšanas par diskrimināciju un tiesību aizsardzības iespējām, īpaši mazāk aizsargātajām grupām – cilvēkiem ar invaliditāti, romiem, ukraiņiem, personām ar tumšāku ādas krāsu, senioriem, LGBTI+ kopienai**
- **Tiesībsarga diskriminācijas novēršanas nodaļai veicināt izpratni citās valsts institūcijās par nepieciešamību vākt vienlīdzības datus.**
- **Paplašināt bezmaksas juridiskās konsultācijas un juridisko palīdzību diskriminācijas upuriem dažādās jomās.**

Vardarbības ģimenē un vardarbības pret sievieti novēršana

2025.gada rudenī Latviju satricināja Saeimas lēmums izstāties no Stambulas konvencijas, kas noveda pie plašiem sabiedrības protestiem. Valsts prezidents E.Rinkēvičs atteicās likumu izsludināt. Saeima nolēma turpmākos lēmumus atlikt līdz 2026.gada Saeimas vēlēšanām. Novembra sākumā Latvijā pirmajā novērtējuma vizītē ieradās EP GREVIO komisija. EP Venēcijas komisija publicēja atzinumu par Latvijas iespējamās izstāšanās no Stambulas konvencijas tiesiskām sekām, brīdinot par cilvēktiesību standartu vājināšanos.

Izmaiņas likumos

2025. gada 27.februārī Saeima pieņēma un 1. aprīlī stājās spēkā Tieslietu ministrijas [grozījumi Civilprocesa likumā](#), kuru mērķis ir nodrošināt daudz efektīvāku un ātrāku pagaidu aizsardzību pret vardarbību. Ar grozījumiem samazināta iespēja vērsties tiesā ar nepamatotiem lūgumiem atcelt pagaidu aizsardzību pret vardarbību, jo nereti pieteikumi par pagaidu aizsardzības līdzekļa atcelšanu tiek iesniegti atkārtoti, lai arī faktiskie lietas apstākļi nav mainījušies. Ja pieteikums par pagaidu aizsardzības līdzekļu aizstāšanu vai atcelšanu saņemts mazāk nekā trīs mēnešu laikā no iepriekšējā šāda

Saeimas lēmums izstāties no Stambulas konvencijas noved pie masveidīgiem iedzīvotāju protestiem



EP Venēcijas komisija brīdina par iespējamu cilvēktiesību standartu vājināšanos



Sāk piemērot elektronisko uzraudzību īpaši bīstamiem varmākām

pieteikuma izskatīšanas, tiesa var izskatīt šādu pieteikumu rakstveida procesā un tiesas lēmums nav pārsūdzams. Tādējādi tiek samazināta iespēja vērsties tiesā ar nepamatotiem lūgumiem atcelt pagaidu aizsardzību, vienlaikus novēršot arī procesa novilcināšanu.

Vardarbības uzvedības mazināšanas kursa apguves termiņš būs īsāks, lai veicinātu tā apguvi ātrāk, tādējādi arī gūstot labumu no tā apguves ātrāk. Atbildētājam būs pienākums kursu apgūt sešos mēnešos pēc tiesas lēmuma līdzšinējā viena gada vietā. Uzsākot kursa apguvi trīs mēnešu laikā, personai būs jāmaksā 10% no kursu maksas, bet, atliekot kursa apguvi vēlāk nekā trīs mēnešus, – jāsedz kursa izmaksas pilnā apmērā.

2025. gada 1. jūlijā spēkā stājās grozījumi Kriminālprocesa likumā, kas paredz [elektronisko uzraudzību](#) īpaši bīstamiem varmākām. Valsts policija prognozēja, ka šis mehānisms ik gadu aizsargās aptuveni 400 sievietes un bērnus. Par elektroniskās uzraudzības piemērošanu lemj izmeklēšanas tiesnesis, bet izpildi uzrauga policija.

Saeimas balsojums par izstāšanos no Stambulas konvencijas

2025. gada 25. septembrī Saeima nobalsoja par Latvijas izstāšanās procesa sākšanu no Stambulas konvencijas – Eiropas Padomes Konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu.²⁸ Iniciatīvu virzīja opozīcijas deputāti, un to atbalstīja arī Zaļo un Zemnieku savienība, lai gan 2023. gadā tā bija balsojusi par konvencijas ratifikāciju. 30. oktobrī steidzamības kārtībā Saeima pieņēma lēmumu par izstāšanos (56 “par”–32 “pret”, 2 - atturoties).²⁹ Latvija konvenciju ratificēja 2023. gada 30. novembrī, un tā stājās spēkā 2024. gada 1. maijā.

16.oktobrī Saeima pieņēma [deklarāciju](#) par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un izskaušanu.

Ar deklarāciju Saeima uzdeva Ministru kabinetam izstrādāt visaptverošu Vardarbības pret sievietēm, bērniem un vardarbības ģimenē, kā arī vispārējas vardarbības novēršanas un izskaušanas likumu. Likumam būs jāattiecas uz jebkādu vardarbību pret sievietēm un bērniem, tostarp vardarbību ģimenē, un tad būs attiecināts uz visiem upuriem, kas cietuši no vardarbības, īpašu uzmanību pievēršot sievietēm. Deklarācijā teikts, ka valdībai likumprojekts Saeimai būs jāiesniedz līdz 2026.gada 1.martam.

Izstāšanās process izraisīja plašus sabiedrības protestus: 29. oktobrī Rīgā pulcējās ap 5 000 cilvēku, 6. novembrī – vairāk nekā 10 000³⁰, un demonstrācijas notika arī citviet Latvijā un ārvalstīs, tostarp pie Latvijas vēstniecībām Eiropā un Ziemeļamerikā. Protestus organizēja sieviešu resursu centrs “Marta” un vēl aptuveni desmit nevalstisko organizāciju.

²⁸ Par izstāšanos no Eiropas Padomes Konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (1058/Lp14), nodošana komisijām, https://titania.saeima.lv/LIVS14/SaeimaLIVS2_DK.nsf/0/C9869754A55D9EC3C2258D11000AFD8F?OpenDocument

²⁹ Saeima (2025). Saeima atbalsta Latvijas izstāšanos no Stambulas konvencijas, 30.oktobrī, <https://www.saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/35166-saeima-atbalsta-latvijas-izstasanos-no-stambulas-konvencijas>

³⁰ LSM.LV (2025). VIDEO: Vismaz 10 000 cilvēku Doma laukumā protestē pret Latvijas izstāšanos no Stambulas konvencijas, 6.novembrī, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/06.11.2025-video-vismaz-10-000-cilveku-doma-laukuma-proteste-pret-latvijas-izstasanos-no-stambulas-konvencijas.a621286/>

Sabiedriskā iniciatīva, kas aicināja Valsts prezidentu Edgaru Rinkēviču atgriezt likumu Saeimai otrreizējai caurlūkošanai, vietnē www.manabalss.lv savāca vairāk nekā 68 000 parakstu un kļuva par populārāko šāda veida iniciatīvu.¹ Trīs dienas pēc balsojuma Valsts prezidents atteicās likumu izsludināt un nosūtīja to atpakaļ Saeimai, norādot, ka konvencijas ratificēšana un pēc tam tās denonsēšana viena parlamentārā sasaukuma laikā rada pretrunīgu signālu un Latvijai nebijušu situāciju cilvēktiesību saistību kontekstā.

Atkārtotā izskatīšanā Saeima nolēma turpmākos lēmumus atlikt līdz 2026. gada parlamenta vēlēšanām. Ja izstāšanās tiktu pabeigta, Latvija kļūtu par pirmo ES dalībvalsti, kas izstājas no konvencijas.

Eiropas Padomes ekspertu grupa GREVIO no 2025. gada 3. līdz 7. novembrim veica savu sākotnējo novērtējuma vizīti Latvijā.³¹

EP Venēcijas komisijas atzinums

15. decembrī Venēcijas komisija publicēja atzinumu par likumprojektu "Par izstāšanos no Eiropas Padomes Konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu (Stambulas konvencija)"³². Atzinums tika sniegts pēc tieslietu ministres lūguma izvērtēt iespējamās izstāšanās tiesiskās sekas.

Venēcijas komisija savā atzinumā brīdina, ka izstāšanās no starptautiskajiem cilvēktiesību līgumiem, tostarp Stambulas konvencijas, parasti vājina cilvēktiesību aizsardzību. Jebkurai izstāšanai jānotiek saskaņā ar pienācīgām tiesiskām procedūrām, tai jābūt pamatotai un jāievēro demokrātijas un tiesiskuma principi; politiski vai ideoloģiski motīvi vieni paši nav pietiekams pamats. Komisija uzsver, ka lēmumiem jābūt caurskatāmiem, iekļaujošiem un jāņem vērā to grupu viedokļi, kuras konvencija aizsargā. Eiropas Padomes cilvēktiesību sistēma balstās uz daudzslāņainu starptautisku uzraudzību, un GREVIO ir vienīgā neatkarīgā institūcija, kas vērtē konvencijas īstenošanu vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanas jomā. **Nacionālie likumi nevar aizstāt starptautiskās uzraudzības nozīmi. Komisija noraida argumentu, ka ES direktīva varētu aizstāt Stambulas konvenciju, un iesaka Latvijai palikt par tās dalībvalsti.**

³¹ GREVIO carries out its baseline evaluation visit to Latvia, 3-7 November, <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/-/grevio-carries-out-its-baseline-evaluation-visit-to-latvia>

³² [Venice Commission Document CDL-AD\(2025\)053-e](#).

2025. gada sākumā Baltijas pētnieciskās žurnālistikas centrs [Re:Baltica](#) un Latvijas Televīzija publiskoja apjomīgu pētījumu par to, ka neirologs L.Viškers konsultāciju laikā pret pacientu gribu veicis seksuāla rakstura darbības, izmantojot hipnozes vai meditācijas metodes. Pret neirologu tika uzsākts kriminālprocess un viņš tika apsūdzēts par seksuālu vardarbību pret vairākām pacientēm (par cietušām kriminālprocesā tika atzītas vairākas personas). 2025. gada rudenī L.Viškers īslaicīgi mēģināja atsākt pacientu pieņemšanu, 2025. gada nogalē (decembrī) stājās spēkā tiesas lēmums un Veselības inspekcijas noteiktaisliegums viņam nodarboties ar ārstniecību, kā arī tika apturēts viņa neirologa sertifikāts. Vairākas sievietes jau agrāk 2020., 2022.gadā bija ar sūdzībām vērsušās Veselības inspekcijā, kā arī pie toreizējā darba devēja. Inspekcija ārstu sodīja ar naudas sodu 200 eiro apmērā nevis par notikušo, bet par hipnozes praktizēšanu bez sertifikāta. Tāpat tā neziņoja viņa darba devējiem.

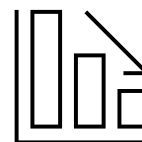


Ieteikumi:

- **Latvijai neizstāties no Stambulas konvencijas**
- **Turpināt skaidrot Stambulas konvencijas būtību, mazinot mītus un dezinformāciju**
- **Turpināt normatīvo aktu un prakses pilnveidošanu vardarbības ģimenē un vardarbības pret sievieti izskaušanai**
- **Uzlabot datu vākšanu par vardarbības ģimenē gadījumiem.**

Vārda brīvība

Latvija [Preses brīvības indeksā](#) ieņem 15. vietu starp 180 valstīm. Administratīvā apgabaltiesa atzina par prettiesisku NEPLP lēmumu par licences anulēšanu telekanālam "TV Rain". Saeima pirmajā lasījumā atbalstīja "Sabiedrības interesēs iesaistīto personu aizsardzības likumprojektu."



Plašsaziņas līdzekļi

Atbilstoši starptautiskās organizācijas "Reportieri bez robežām" (RSF) 2025. gadā publicētajam reitingam Latvija [Preses brīvības indeksā](#) ieņem 15. vietu starp 180 valstīm. Tas ir par trīs vietām zemāk, salīdzinot ar 12. vietu 2024. gadā.

Indeksā ir atzīmēts, ka Latvijas žurnālisti strādā salīdzinoši brīvā un drošā vidē, taču piekļuve uzticamai un daudzveidīgai informācijai, īpaši krievvalodīgo iedzīvotāju vidū, ir būtiska problēma. Lai gan policija ir parakstījusi memorandu par žurnālistu aizsardzību, pastāv bažas par tā efektīvu piemērošanu praksē. Politiski uzbrukumi medijiem un mēģinājumi tos diskreditēt arvien biežāk notiek ne tikai vēlēšanu kampaņu laikā, bet arī ārpus tām.

NEPLP veiktai [pētījums par Latvijas iedzīvotāju medijpratību](#) liecina, ka gada laikā ir nedaudz pieaudzis to Latvijas iedzīvotāju skaits, kuri uzskata, ka vārda brīvību ir pieļaujams ierobežot. 80% respondentu uzskata, ka noteiktos gadījumos vārda brīvību var ierobežot, un tas ir par pieciem procentpunktiem vairāk nekā pirms gada. Pretējās domās ir 20% iedzīvotāju, kas ir mazāk nekā pērn, kad šādu nostāju pauda 25%. Uzskatu, ka vārda brīvību nekādā gadījumā nevajadzētu ierobežot, visbiežāk — 27% gadījumu — pauž jaunieši vecumā no 15 līdz 25 gadiem. Lielākā daļa aptaujāto uzskata, ka ierobežojumi ir pamatoti situācijās, kad tiek apzināti izplatīti dezinformācija (60%) vai publicētais saturs var izraisīt fizisku kaitējumu vai

morālas ciešanas (59%). Savukārt ievērojami mazāk cilvēku piekrīt ierobežojumiem gadījumos, kad tiek kritizēta baznīca vai

Latvija preses brīvības indeksā

2021. gads – 22. vieta

2022. gads – 22. vieta

2023. gads – 16. vieta

2024. gads – 12. vieta

2025. gads – 15. vieta



Administratīvā apgabaltiesa atzina par prettiesisku NEPLP lēmumu par licences anulēšanu telekanālam "TV Rain"

aizskarti reliģiskie uzskati (10%), citu cilvēku politiskā pārliecība (9%) vai valdības un valsts iestāžu darbība (4%).

Pavasārī Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja (KNAB) pieprasīja Re:Baltica un ziņu aģentūru LETA sniegt informāciju par to satura plānošanu pirms pašvaldību vēlēšanām. Žurnālistu pārstāvji norādīja uz [risku](#), ka šāda prakse var veicināt pašcenzūru un negatīvi ietekmēt neatkarīgas žurnālistikas vidi Latvijā.

“TV Rain” lieta

Administratīvā apgabaltiesa atzina par prettiesisku NEPLP lēmumu par licences anulēšanu telekanālam "TV Rain". Tiesa secināja, ka NEPLP nav pietiekami pamatojusi “TV Rain” apraides licences anulēšanu, tostarp nav uzklusījusi TV kanāla pārstāvjus, nenoskaidroja un nepārbaudīja visus faktus un pierādījumus, kā arī izdarījusi vispārinātu secinājumus par kanāla redakcijas darbību. Nepiekrītot apgabaltiesas spriedumam, NEPLP iesniedza kasācijas sūdzību. Plašāk par “TV Rain” licences anulēšanu lasiet [CILVĒKTIESĪBAS LATVIJĀ 2019. – 2023. GADĀ](#)

2024.gada 11. novembrī Ministru kabinets apstiprināja Kultūras ministrijas izstrādāto “Žurnālistu un citu mediju profesionāļu drošības plānu 2025–2027”, kas veidots sadarbībā ar mediju un žurnālistu organizācijām, kā arī tiesībsargājošajām iestādēm. Plāna mērķis ir stiprināt mediju brīvību Latvijā, aizsargāt žurnālistus no vardarbības, draudiem un vajāšanas, kā arī nodrošināt stabilu tiesisko un institucionālo sistēmu viņu aizsardzībai. Tas uzsver sabiedrības izpratnes nozīmi par žurnālistu darbu un ar to saistītajiem riskiem, iesaistot ne tikai pilsonisko sabiedrību, bet arī policiju, prokuratūru un tiesas.

Plāna pasākumi ir strukturēti trīs galvenajās jomās: drošas darba vides nodrošināšana žurnālistiem un mediju profesionāļiem, izpratnes veicināšana un izglītošana par žurnālistu drošību, kā arī žurnālistu aizsardzība specifiskās situācijās vai riska grupās, piemēram, sievietēm, mazākumgrupu pārstāvjiem, žurnālistiem, kas strādā konfliktu zonās vai atspoguļo protestus. Plānā paredzēts arī psiholoģiskais atbalsts žurnālistiem augsta stresa apstākļos un iekļautas nevalstisko organizāciju iniciatīvas, tostarp Media HUB Riga. Plāns balstās uz Eiropas Komisijas Anti-SLAPP direktīvu, “Latvijas mediju politikas pamatnostādņēm 2024–2027”, kā arī dažādām rekomendācijām un pētījumiem par žurnālistu drošību.

2025.gada decembrī Saeima pirmajā lasījumā atbalstīja “Sabiedrības interesēs iesaistīto personu aizsardzības” likumprojektu un ar to saistītos grozījumus Civilprocesa likumā. To mērķis ir stiprināt personu, kas darbojas sabiedrības interesēs aizsardzību pret stratēģiskām tiesvedībām. Izmaiņas stiprinās vārda brīvību un sabiedrības tiesības saņemt pilnvērtīgu un kvalitatīvu informāciju, nodrošinot lielāku neatkarību žurnālistiem, redakcijām, pilsoniskajiem aktīvistiem un pētniekiem, aizsargājot pret ļaunprātīgām tiesvedībām un mazinot pašcenzūras risku.



Ieteikumi:

- **Stiprināt sabiedrības medijpratību, t.sk. veidojot izpratni par to, kas ir neatkarīgs medijs.**
- **Pieņemt “Sabiedrības interesēs iesaistīto personu aizsardzības” likumprojektu un ar to saistītos grozījumus Civilprocesa likumā.**

Reliģijas un pārliecības brīvība

Saeima pieņēma Dievturu sadraudzes likumu. Satversmes tiesā ierosināta lieta par kārtību, kādā reliģiskās organizācijas var iegūt īpašu – ar atsevišķu likumu nostiprinātu – statusu, kas citām konfesijām nodrošina papildu tiesības. Rīgas vicemērs aktualizēja diskusijas par mošeju aizliegumu. Pēdējos gados neviena musulmaņu draudze nav lūgusi atļauju mošejas būvniecībai nedz Rīgā, nedz citur Latvijā.

Statistika

Uz 2026. gada 16. janvāri reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā Latvijā bija reģistrētas 1273 reliģiskās organizācijas.³³ Reliģisko organizāciju pārskatos norādīto draudžu locekļu kopējais skaits ir 1 286 431. Vislielākās konfesijas ir luterāņu, kurai ir 701 118 locekļi, katoļu – 304 759 un pareizticīgo – 250 240.

Visvairāk - 294 - ir luterāņu, bet 290 - katoļu un 149 pareizticīgo reliģiskās organizācijas. Latvijā reģistrētas arī citu konfesiju reliģiskās organizācijas. Tostarp 14 dievturu, 11 islāma, četras budistu, divas hinduistu, viena sikhisma un citas.

Saeima pieņēma Dievturu
saudraudzes likumu.



Tiesa trim reliģiskās
organizācijas “Pirmā
evanģēliskā Jēzus
draudze” locekļiem par
neatļautu ārstniecību
mājdzemdībās, kuru
rezultātā mira zīdains un
viņa māte, piesprieda
brīvības atņemšanu no 2
gadiem un 7 mēnešiem
līdz 2 gadiem un 10
mēnešiem.

³³ Tieslietu ministrijas Nozaru politikas departaments (2025). [Zinājums par Tieslietu ministrijā iesniegtajiem reliģisko organizāciju pārskatiem par darbību 2025. gadā.](#)

Dievturi

2025. gada 9. oktobrī Saeima pieņēma jaunu likumu par [Latvijas Dievturu sadraudzes likumu](#). Ar to pirmo reizi etniskai reliģijai ir piešķirts tradicionālās reliģijas statuss. Likums paredz dievturiem tiesības reģistrēt laulības, regulē tās iesaisti kapelānu dienestā. Šis ir arī pirmais gadījums Eiropas Savienībā, kad tiek atzīta etniska reliģija.

Jehovas liecinieki

Satversmes tiesa 2025. gada 14. oktobrī [ierosināja](#) lietu pēc Jehovas liecinieku draudžu savienības pieteikuma, apstrīdot Reliģisko organizāciju likuma regulējumu. Pieteikumā norādīts, ka normatīvais regulējums nenosaka skaidrus kritērijus un procedūru, kā reliģiskā organizācija var iegūt īpašu – ar atsevišķu likumu nostiprinātu – statusu, kas citām konfesijām nodrošina papildu tiesības, piemēram, laulību reģistrāciju vai kapelānu darbību valsts institūcijās. Šī lieta tieši aktualizē Satversmes 99. pantā garantēto reliģijas brīvību un 91. pantā nostiprināto vienlīdzības principu, izgaismojot iespējamu diskrimināciju starp reliģiskajām kopienām un sistēmisku nevienlīdzību normatīvajā regulējumā.

“Pirmās evaņģēliskās Jēzus draudzes” locekļu notiesāšana par neatļautu ārstniecību – mājdzemdībām

2025.gada februārī Zemgales rajona tiesa³⁴ atzina par vainīgām un piesprieda brīvības atņemšanu trim personām (vienai – divus gadus desmit mēnešus, divām – divus gadus septiņus mēnešus) par neatļautu ārstniecību – mājdzemdībām, kurā mira zīdāinis. Lietā bija apsūdzēti “Pirmās evaņģēliskās Jēzus draudzes” locekļi, kuri arī atstāja bez palīdzības bērna māti, kura atradās dzīvībai bīstamā stāvoklī un nevarēja par sevi parūpēties, kā rezultātā bērna māte mira. Apsūdzētie vienojās organizēt, vadīt un sniegt palīdzību dzemdību laikā, zinot, ka viņiem nav nepieciešamās medicīniskās izglītības, dzemdībām paredzētā aprīkojuma, lai vajadzības gadījumā sniegtu medicīnisko palīdzību un veiktu pacientes aprūpi.

“Pirmā evaņģēliskā Jēzus draudze” Latvijā bija oficiāli reģistrēta. 2022. gadā toreizējais ģenerālprokurors Ēriks Kalnmeiers tiesā iesniedza prasības pieteikumu izbeigt reliģiskās organizācijas darbību, to pamatojot ar krimināllietā konstatētajiem faktiem. Izskatot lietu pirmajā instancē, Vidzemes rajona tiesa 2022.gada 26. augustā prasību noraidīja, izsakot draudzei brīdinājumu. Izskatot lietu apelācijas kārtībā, Vidzemes apgabaltiesa nosprieda ģenerālprokurora prasību apmierināt, savukārt Augstākās tiesas senāts³⁵ atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību par apgabaltiesas spriedumu.

2026.gada sākumā pētnieciskais žurnāls “IR” Žurnāls "Ir" ziņoja, ka, lai gan ar tiesas lēmumu draudze tika slēgta, tās kopiena joprojām pastāv.

³⁴ Tiesas.lv (2025). Mājdzemdību krimināllietā tiesa vienam apsūdzētajam piespriež 2 gadu 10 mēnešu, diviem apsūdzētajiem – 2 gadu 7 mēnešu brīvības atņemšanu, 13.martā, <https://www.tiesas.lv/lv/jaunums/majdzemdibu-kriminallieta-tiesa-vienam-apsudzetajam-piespriez-2-gadu-10-menesu-diviem-apsudzetajiem-2-gadu-7-menesu-brivibas-atnemsanu>

³⁵ Latvijas Republikas Senāts (2023). RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS, 12.04, ECLI:LV:AT:2023:0412.C71196120.12.L, Lieta Nr. C71196120, SKC-518/2023

Rīgas vicemērs Edvards Ratnieks sabiedriskajā vidē aktualizēja jautājumu par mošeju aizliegumu Latvijā. Vicemērs uzstājās ap paziņojumiem plašsaziņas līdzekļos, kā arī ir nosūtīja [vēstuli](#) Tieslietu ministrei, aicinot sagatavot un virzīt normatīvo aktu grozījumus, kas aizliegtu mošeju būvniecību visā Latvijas teritorijā. Savu iniciatīvu E.Ratnieks pamatoja ar to, ka mošeju būvniecība var ietekmēt sabiedrības drošību un imigrācijas pieaugumu. Pēdējos gados neviena musulmaņu draudze nav lūgusi atļauju mošejas būvniecībai nedz Rīgā, nedz citur Latvijā.

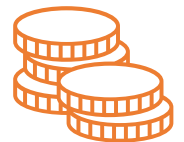
Biedrošanās brīvība



Daudzu NVO finansiālo situāciju negatīvi ietekmēja pārmaiņas saistībā ar ASV atbalsta programmu, tai skaitā USAID, būtisku samazināšanu vai apturēšanu. “NVO fonda” 2025. projektu pieteikumu konkursā pieejamais finansējums bija 2,35 miljoni eiro. Valsts budžeta apspriešanā tika kritizēti priekšlikumi likvidēt Sabiedrības integrācijas fondu un samazināt finansējumu pilsoniskajai sabiedrībai un medijiem, taču tie netika atbalstīti.

Latvijā reģistrētas:
27 884 biedrības un
nodibinājumi
85 politiskās partijas
un to apvienības
vairāk kā 1270 reliģiskās
organizācijas

Uz 2025. gada beigām biedrību un nodibinājumu skaits Latvijā pārsniedza 27 800, tostarp dibinātas 1 288 jaunas organizācijas.³⁶ Tāpat Latvijā bija reģistrētas 85 politiskās partijas un to apvienības un vairāk kā 1270 reliģiskās organizācijas.



[SIF NVO fonda](#) nevalstisko organizāciju projektu īstenošanai 2025. un 2026. gadā pieejamais finansējums bija 2 350 000 EUR. Tika palielināts vienam projektam maksimāli pieejamā finansējuma apmērs: mikroprojektiem līdz 13 000 EUR (iepriekš bija 11 000 EUR) un makroprojektiem līdz 40 000 EUR (iepriekš - 36 000 EUR) un 80 000 EUR makroprojektiem līdz 22 mēnešiem.

2 350 000 EUR bija “NVO
fonda” 2025. projektu
pieteikumu konkursā
pieejamais finansējums

Atbilstoši Latvijas Pilsoniskās alianses (LPA) veiktai [NVO anketēšanai par pilsoniskās sabiedrības attīstības stratēģiju](#) tika akcentētas vajadzības stiprināt cilvēkkapitālu, pilsoniskās kompetences un reģionālo iesaisti. NVO akcentēja arī ilgtspējīga finansējuma nozīmi kā kritisku priekšnoteikumu biedrību un nodibinājumu darbības stabilitātei un ietekmei. Daudzu NVO finansiālo situāciju negatīvi ietekmēja pārmaiņas saistībā ar ASV atbalsta programmu, tai skaitā USAID, būtisku samazināšanu vai apturēšanu.

Bažas radīja novembrī iesniegti priekšlikumi 2026. valsts budžetam, kas paredzēja likvidēt Sabiedrības integrācijas fondu un ievērojami samazināt finansējumu vairākām programmām, tostarp

³⁶ Latvijas Pilsoniskā alianse (2026), [Pilsoniskās sabiedrības monitoringa un pilsoniskās telpas ziņojums 2025.](#) 12.lpp

pilsoniskajai sabiedrībai un medijiem. Šāds priekšlikums kritizēja pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus. Rezultātā tie netika atbalstīti.

Nekomerciālais kreiso kopienu centrs "Maiznīca" ziņoja par pastiprinātu uzraudzību pār tās darbību no Valsts drošības dienesta (VDD) puses. Vienam no "Maiznīcas" aktīvistiem – Krievijas pilsonim tika anulēta uzturēšanas atļauja, iekļaujot viņu t.sk. "melnajā sarakstā" saistībā ar komunistisko ideju izplatīšanu, sakariem ar ārvalstu ekstrēmistiskas ievirzes organizācijām, kā arī par darbību, kura rada apdraudējumu Latvijas nacionālajai drošībai un sabiedriskajai kārtībai. Savukārt cits centra apmeklētājs ziņoja, ka viņu savulaik VDD savervējis kā informatoru, lai ziņotu par "Maiznīcas" un citas protesta kustības "Fridays for Future" darbību. 28. jūlijā "Maiznīca" [ziņoja](#), ka pārtrauc savu darbību telpās Lastādijas ielā 60, jo telpu īpašnieks esot izvirzījis organizācijai nepieņemamus nosacījumus – izpaust visu rīkoto pasākumu apmeklētāju vārdus. Ierakstā minēts, ka "Maiznīcas" aktīvistu no telpas īpašnieka saņemusi informāciju, ka VDD ar viņu sazināties.³⁷



Ieteikumi:

- **Nodrošināt valsts budžeta programmas "NVO fonds" ilgtspējīgu finansējumu vismaz līdzšinējā apjomā kā būtisku valsts un pilsoniskās sabiedrības partnerības instrumentu.**

³⁷ Satori, P.F. Timofejevs, [Vai drošības dienests izraidītu arī Raini?](#), 20.08.2025.

Pulcēšanās brīvība

2025. gadā pieauga pulcēšanas brīvības izpausmju skaits. 6. novembrī Rīgā un citās Latvijas pilsētās notika piketi pret Latvijas izstāšanos no Stambulas konvencijas. Lietās *Rodina un Borisova pret Latviju*, ECT par pamatotu atzina aizliegumu rīkot pasākumus, kas apdraud nacionālo drošību un ir pretrunā demokrātiskām vērtībām. Partija "Latvija pirmajā vietā" iesniedza grozījumus vairākos likumos, paredzot aizliegumu nepilngadīgām personām piedalīties LGBT popularizējošos pasākumos.



6.oktobrī notiek viens no lielākajiem piketiem Latvijā 21.gadsimtā – PRET izstāšanos no Stambulas konvencijas

Statistika

Latvijas pilsoniskā alianse (LPA) ziņoja, ka 2025. gadā pieauga pulcēšanas brīvības izpausmju skaits.³⁸ Līdz 2025. gada oktobrim Latvijas pašvaldībās notika 424 piketi, gājieni un sapulces, tostarp 238 Rīgā un 58 Rēzeknē. Tostarp tika novēros jaunās piketu formas - klusie protesti, solidaritātes akcijas, simboliskas pulcēšanās publiskās vietās, hibrīdās pulcēšanās formas. Piemēram, zibakcija "Klimata koris" protestēja pret grozījumiem Meža likumā, kas paredzēja jaunāku koku ciršanu.

6. novembrī Rīgā un citās Latvijas pilsētās notika piketi pret Latvijas izstāšanos no Stambulas konvencijas. Centra "Marta" organizētais pikets Doma laukumā pulcēja ap 10 000 cilvēku, Liepājā ap 600, Cēsīs - ap 270 dalībnieku, bet Daugavpilī - aptuveni 50. Tā bija viena no lielākajām protesta akcijām Latvijā pēdējo gadu laiku. Piketa dalībnieki pauda atbalstu konvencijas saglabāšanai un protestēja pret Saeimas pieņemto likumprojektu (plašāk lasīt sadaļā Vardarbības ģimenē un vardarbības pret



Latvijas Pilsoniskā alianse ziņoja par pieaugošu polarizāciju, negatīvu attieksmi pret atsevišķu grupu pulcēšanos un draudiem to organizatoriem.

³⁸ NVO. LV (2025). [Biedrību un nodibinājumu sektora monitorings 2025.](#)

sievieti novēršana). Pasākums notika miermīlīgi. Vienlaikus, Valsts policija Rīgā aizturēja divus cilvēkus.³⁹ Vienā gadījumā persona traucēja sabiedrisko kārtību un nepakļāvās policijas likumīgajām prasībām. Savukārt otrā gadījumā kāds vīrietis pret pasākuma apmeklētāju vērsa fizisku vardarbību.

28. jūnijā notika Paida gājiens, kurš pulcēja vairākus tūkstošus cilvēku. Pasākums notika bez incidentiem, vienlaikus pret gājienu protestēja daži cilvēki.

LPA⁴⁰ arī ziņoja par pieaugošo polarizāciju un negatīvu reakciju pret noteiktu grupu pulcēšanos un pat pret organizatoriem vērsta emocionālo vardarbību un draudu izteikšanu, kas var radīt riskus pašcenzūrai un atturēt noteiktas sabiedrības grupas no savu tiesību izmantošanas.

18. septembrī Saeima nodeva izskatīšanai komisijās grozījumu projektu likumā “Par sapulcēm, gājieniem un piketiem”⁴¹ un “Bērnu tiesību aizsardzības likumā”⁴². Grozījumus iesniedza LPV deputāti, paredzot aizliegumu nepilngadīgām personām piedalīties pasākumos, kas popularizē LGBT idejas un vērtības. Līdz 2025. gada nogalei grozījumi netika skatīti 1. lasījumā.

Tiesu prakse

Eiropas Cilvēktiesību tiesa

2025. gada 10.jūlijā Eiropas Cilvēktiesību tiesa pasludināja spriedumu lietās *Rodina un Borisova pret Latviju*. ECT secināja, ka liegums biedrībai “Rodina” un A.Borisova 2014.gada 9.maijā un 23.septembrī organizēt gājienu un piketu atbilst Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (Konvencija) 10.panta (izteiksmes brīvība) un 11.panta (pulcēšanās un biedrošanās brīvība) garantētajām tiesībām, un ir pamatots aizliegums rīkot tādus pasākumus, kas ir pretrunā demokrātiskas valsts vērtībām un apdraud nacionālo drošību.

Biedrība “Rodina” (pirmā iesniedzēja) 2014.gada 9.maijā vēlējās organizēt demonstrāciju un “krievu maršu”, kas virzītos no Strēlnieku laukuma līdz kādreizējam piemineklim Uzvaras parkā, bet A.Borisova (otrá iesniedzēja) – 2014.gada 23.septembrī vēlējās organizēt piketu pie Ukrainas vēstniecības Rīgā. Šo pasākumu deklarētais mērķis bija “Latvijā dzīvojošo krievu pulcēšana, lai izveidotu cilvēku ķēdi”, atbalstot “krievu skolas” un “demonstrācija bruņoto konfliktu apturēšanai Ukrainā”.

Pasākumu deklarētie mērķi pēc drošības iestāžu un tiesu vērtējuma patiesībā slēpa atbalstu Krievijas militārajai rīcībai Ukrainas austrumos, kara propagandu un separātistu veidojumu

³⁹ Reportāža: 10 000 cilvēku un divi aizturētie protestā Doma laukumā pret izstāšanos no Stambulas konvencijas.

⁴⁰ NVO. LV (2025). *Biedrību un nodibinājumu sektora monitorings 2025*, 18.lpp.

⁴¹ *Grozījumi likumā “Par sapulcēm, gājieniem un piketiem” (Nr. 1045/Lp14).*

⁴² *Grozījumi likumā “Bērnu tiesību aizsardzības likums” ((1046/Lp14)).*

glorificēšanu. Tika konstatēts, ka pasākumi varētu veicināt neiecietību, spriedzi un sabiedrības šķelšanu, paužot krievu nācijas pārākumu un netiešu latviešu tautas un valodas noliegšanu, kā arī apdraudēt Latvijas drošību un demokrātisko kārtību.

Tiesa atzina, ka aizliegumi bija nepieciešami demokrātiskā sabiedrībā. Ņemot vērā Latvijas ģeopolitisko situāciju, Krievijas agresiju Gruzijā un Ukrainā, kā arī “tautiešu politikas” radītos riskus, tiesa piekrita nacionālo iestāžu secinājumiem par paaugstinātu sabiedriskās kārtības apdraudējumu. Tiesa uzsvēra arī pasākumu norises vietu un laiku – 9.maiju pie Uzvaras parka pieminekļa un piketu pie Ukrainas vēstniecības –, kas pastiprināja to provokatīvo raksturu.

Augstākā tiesa

Augstākās tiesas Senāts atstāja spēkā Administratīvās rajona tiesas spriedumu⁴³, ar kuru tika noraidīta sūdzība par Rīgas pilsētas izpilddirektora lēmumu aizliegt 2022. gada 13. maija sapulci Rātslaukumā, lai iebilstu pret Rīgas domes rīcību, novācot ziedus, kas bija nolikti pie Uzvaras parka pieminekļa 9. un 10. maijā. Tiesa atzina, ka pastāvēja augsts risks, ka pasākums kļūtu par platformu Krievijas agresijas attaisnošanai un kara noziegumu slavināšanai, tādējādi apdraudot demokrātisko valsts iekārtu. Lai gan pulcēšanās brīvība ir būtiska demokrātijas sastāvdaļa, konkrētajā gadījumā tās ierobežošana tika atzīta par samērīgu un leģitīmu. Kasācijas sūdzība tika noraidīta, un spriedums nav pārsūdzams (SKA-12/25).

⁴³ Juristavards.lv (2025). Senāts: aizliegums rātslaukumā rīkot sapulci, lai protestētu pret ziedu novākšanu no Uzvaras parka pieminekļa pakājes, bija tiesisks, 7.marts, <https://juristavards.lv/zinas/286436-senats-aizliegums-ratslaukuma-rikot-sapulci-lai-protestetu-pret-ziedu-novaksanu-no-uzvaras-parka-pie/>

Mazākumtautību tiesības un sabiedrības saliedētība



Latvijas iedzīvotāju skaits pēc tautības

	2026	%
Latvieši	1 176 880	63,8
Krievi	426 408	23,1
Baltkrievi	51 943	2,8%
Ukraiņi	51 867	2,8%
Poļi	34 585	1,9%
Lietuvieši	19 439	1,1%
Romi	4 834	0,3%
Ebreji	4 114	0,2%
Citas tautības, ieskaitot neizvēlētu un nezināmu	73 687	4,0%
Pavisam	1 845 096	100%

Satversmes tiesa atzina prasību veikt apmaksātu priekšvēlēšanu aģitāciju valsts valodā par atbilstošu Satversmei. Latvijas Radio 4 pārtrauca FM apraidi 2025. gada 31. decembrī. Plašā aptaujā secināts, ka 74% mazākumtautību skolēnu pilnībā vai lielākoties saprot mācības latviešu valodā, bet 24% joprojām ir grūtības pilnvērtīgi uztvert mācību saturu valsts valodā. Valdība piešķir 2,035 miljonus eiro mazākumtautību valodas un kultūras apguvei. Pilsoniskā sabiedrība un Mediju ētikas padome kritizēja SEPLP locekļa iecelšanas procedūras politizāciju.

Statistika

Saskaņā ar [Centrālās statistikas pārvaldes](#) datiem uz 2026.gada vidu no 1 845 096 Latvijas iedzīvotājiem 1 176 880 (63,8 %) bija latvieši, 426 408 (23,1 %) krievi, 51 943 (2,8 %) baltkrievi, 51 867 (2,8 %) ukraiņi, 34 585 (1,9 %) poļi, 19 439 (1,1 %) lietuvieši, 4834 (0,3 %) romi, 4114 (0,2 %) ebreji, bet 73 687 (4,0 %) piederēja citām, neizvēlētām vai nezināmām tautībām.

2025. gadam valdība piešķir pašvaldībām [2,035 miljonus eiro mazākumtautību valodas un kultūras apguvei interešu izglītībā](#). Tas nodrošina mazākumtautību skolēniem iespēju ārpus skolas formālā izglītības procesa papildus attīstīt savu valodu, etnisko un kultūras savdabību.

Satversmes tiesa

Priekšvēlēšanu aģitācija

Satversmes tiesa 2025.gada 13. februārī pieņēma spriedumu lietā [Nr. 2024-06-01](#). Lieta tika ierosināta pēc politiskās partijas “Saskaņa” sociāldemokrātiskā partija” pieteikuma. Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 5.¹ pants nosaka principu, ka apmaksāta priekšvēlēšanu aģitācija⁴⁴ veicama valsts valodā, arī latgaliešu rakstu valodā un lībiešu valodā. Šī norma paredz arī iespēju pirms Eiropas Parlamenta un pašvaldību domju vēlēšanām veikt priekšvēlēšanu aģitāciju ar tulkojumu Eiropas Savienības oficiālajās valodās. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma ierobežo tās tiesības uz vārda brīvību, jo liedz veikt apmaksātu priekšvēlēšanu aģitāciju svešvalodā, kas nav ES oficiālā valoda [krievu valodā].

ST atzina, ka prasība apmaksātu priekšvēlēšanu aģitāciju veikt valsts valodā ir pamatota un atbilst Satversmei, jo tā palīdz aizsargāt Latvijas informatīvo telpu no Krievijas ietekmes un propagandas, kas īpaši pastiprinās vēlēšanu laikā. Tiesa uzsvēra, ka Latvijas ģeopolitiskā situācija un Krievijas agresīvā politika rada paaugstinātus drošības riskus, tāpēc svešvalodu lietojuma ierobežošana politiskajā reklāmā ir nepieciešama, lai mazinātu manipulācijas ar sabiedrisko domu. Ierobežojums attiecas tikai uz apmaksātu aģitāciju un tikai uz priekšvēlēšanu periodu, savukārt neapmaksāta komunikācija ar vēlētajiem drīkst notikt jebkurā valodā. Tiesa arī norādīja, ka latviešu valoda, latgaliešu rakstu valoda un lībiešu valoda ir daļa no Latvijas konstitucionālās identitātes, un valsts valodas stiprināšana ir būtiska demokrātijas un sabiedrības drošības aizsardzībai. Līdz ar to tiesa secināja, ka likumā noteiktais ierobežojums ir samērīgs, sabiedrības interesēm atbilstošs un nepārkāpj vārda brīvību.

Izglītība

2025.gada 1. septembrī Latvijā noslēdzās pakāpeniskā pāreja uz mācībām tikai valsts (latviešu) valodā, pēdējām klašu grupām (3., 6. un 9. klasei) un pirmsskolai uzsākot mācības vienoti latviešu valodā. 2025. gada oktobrī–novembrī notika [aptauja](#) par pārejas norisi un rezultātiem: izglītības pārvaldēm, 1., 3., 4., 6., 7., 9. klašu pedagogiem, vadībai, vecākiem, 7., 9. klašu skolēniem, pirmsskolas pedagogiem, vadībai, vecākiem. Aptaujā kopumā piedalījās 10 329 respondenti (skolēni, vecāki, pedagogi un skolu vadība) no 24 pašvaldībām. Saskaņā ar aptauju 74% mazākumtautību skolēnu pilnībā vai lielākoties saprot mācību stundas, kas notiek latviešu valodā, savukārt 24% aptaujāto joprojām saskaras ar grūtībām pilnvērtīgi uztvert mācību saturu valsts valodā.

Pārejai uz mācībām valsts valodā valsts piešķir papildu 20,68 eiro par katru skolēnu pedagoga darba samaksai.

Saskaņā ar Izglītības kvalitātes dienesta veikto [vērtējumu par 2024./2025. mācību gadu](#) secināts, ka pāreja uz vienotu skolu kopumā norit sekmīgi un pārmaiņu vadības kvalitāte uzlabojas, jo 88 % izvērtēto izglītības iestāžu saņēmušas vērtējumu “labi” vai “ļoti labi”, mācības notiek latviešu valodā un lielākajā daļā skolu un pirmsskolu ir atbilstoša vide valsts valodas apguvei. Vienlaikus saglabājas būtiskas problēmas: daļai skolēnu joprojām ir

⁴⁴ Elektronisko plašsaziņas līdzekļu radio un televīzijas programmās, publiskās lietošanas ārtelpās un iekštelpās, periodiskajos izdevumos (laikrakstos un žurnālos), biļetenos, grāmatās un citos iespiedtehniskā sagatavotos izdevumos un internetā

nepietiekamas latviešu valodas zināšanas, īpaši pēc 9. klases, vairākās skolās konstatēti trūkumi pārmaiņu vadībā, vērojams pedagogu un atbalsta personāla trūkums, savukārt valodas lietojumu ārpus skolas ierobežo nepietiekama vecāku iesaiste un mazākumtautību valodas dominēšana neformālajā saziņā.

Krievu kā otrā svešvaloda skolās

2025. gada 27. maijā, Ministru kabinets apstiprināja grozījumus valsts vispārējās vidējās izglītības standartā, nosakot, ka no 2026. gada 1. septembra kā otro svešvalodu varēs sākt apgūt tikai kādu no Eiropas Savienības (ES), Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstu oficiālajām valodām vai svešvalodu, kuras apguvi nosaka starpvaldību līgumi izglītības jomā.⁴⁵

2020./2021. mācību gadā kā otro svešvalodu tikai krievu valodu mācīja 315 no 685 skolām, 2021./2022. mācību gadā – 320 no 668 skolām, bet 2022./2023. mācību gadā – 282 no 647 skolām. IZM norādīja, ka daļā izglītības iestāžu netiek piedāvāta alternatīva krievu valodas apguvei.⁴⁶

Pārbaudes skolās

2025.gadā Valsts valodas centrs veica latviešu valodas zināšanu pārbaudes 2734 pedagogiem visa Latvijā. No tiem latviešu valodas zināšanas C1 līmenim neatbilda 98 pedagogiem. 16 pēc atstādināšanas savas zināšanas pierādīja.⁴⁷ Tādējādi tikai 3% pedagogu latviešu valodas zināšanas neatbilda nepieciešamajam līmenim.

Sabiedriskie mediji

2025.gada jūlijā Latvijas Sabiedriskie mediji (LSM) noteica jaunas stratēģiskās prioritātes 2026.–2029. gadam⁴⁸, paredzot, ka saturs svešvalodās – tostarp krievu, angļu un ukraiņu – turpmāk tiks veidots un izplatīts tikai digitālajā vidē, bet lineārais radio no 2026. gada būs pilnībā latviešu valodā. Šis lēmums tieši skāra Latvijas Radio 4 (LR4), bijušo Latvijas Radio krievu valodas kanālu, jo tas bija daļa no plašākas reorganizācijas pēc Latvijas Radio un Latvijas Televīzijas apvienošanas LSM struktūrā 2025. gada 1. janvārī. LR4 pārtrauca FM apraidi 2025. gada 31. decembrī. Krievu valodā radio lineārā formātā vairs netiks raidīts, taču daļa mazākumtautību satura – krievu, ukraiņu un angļu valodā – būs pieejama digitālajā platformā LSM.lv.

Oficiāli šīs pārmaiņas tiek skaidrotas ar mērķi veidot vienotāku, digitāli orientētu sabiedrisko mediju, mazinot redakcionālo dalījumu pēc valodām. Taču jau 2023. gada 28. septembrī Saeima apstiprināja atjaunoto Nacionālās drošības koncepciju, kurā skaidri noteikts, ka

⁴⁵ Latvijas Republikas Ministru kabinets. Tiesību aktu projektu (TAP) portāls. Pieejams: [TAP portāla dokumenti](#)

⁴⁶ LSM.LV (2024). Vēsturisks lēmums: Latvijas skolās no 2026./2027. mācību gada jāsāk atteikties no krievu valodas kā otrās svešvalodas, 23.aprīlī, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/23.04.2024-vesturisks-lemums-latvijas-skolas-no-20262027-macibu-gada-jasak-atteikties-no-krievu-valodas-ka-otras-svesvalodas.a551480/>

⁴⁷ LSM. LV (2025). Pāreja uz mācībām valsts valodā: kāda ir realitāte skolās?, 14.aprīlī, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/14.04.2026-pareja-uz-macibam-valsts-valoda-kada-ir-realitate-skolas.a642726/>

⁴⁸ [SEPLP apstiprina LSM stratēģiskās prioritātes nākamajiem četriem gadiem.](#)

publiski finansētam mediju saturam jābūt latviešu valodā vai “Eiropas kultūrtelpai piederošā valodā”, faktiski izbeidzot valsts veidotus krievu valodas raidījumus.

Atsevišķi Saeimas deputāti un sabiedriskie komentētāji⁴⁹ pauda bažas par iespējamo negatīvo ietekmi uz sabiedrības saliedētību un mediju daudzveidību, ierobežojot saturu krievu valodā. Pilnīga krievu valodas satura izslēgšana varētu mazināt piekļuvi pārbaudītai informācijai un veicināt dezinformācijas izplatību, īpaši kopienās, kas joprojām patērē krievu valodas medijus. Kā alternatīvu risinājumu mediju vides stiprināšanai, īpaši Austrumlatvijā, kur dzīvo daudz krievvalodīgo iedzīvotāju, LSM plāno izveidot Latgales reģionālo studiju, kuru paredzēts atvērt Daugavpilī 2026. gada sākumā.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Sakarā ar Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes (SEPLP) locekļu pilnvaru termiņa beigām – neatkarīgas institūcijas, kuras uzdevums ir pārstāvēt sabiedrības intereses Latvijas sabiedrisko mediju pārvaldībā – 2025. gada maijā sākās jaunu locekļu atlases process. SEPLP sastāv no trim locekļiem, kurus apstiprina Saeima: vienu izvirza Valsts prezidents, vienu – Saeima, bet vienu – Nevalstisko organizāciju un Ministru kabineta sadarbības memoranda padome (MP).

19. jūnijā Saeima apstiprināja divus kandidātus – Unu Klapkalni un Sanitu Upleju-Jegermani –, kurus attiecīgi izvirzīja Saeima un Valsts prezidents. Vienlaikus Saeima atteicās apstiprināt MP izvirzīto kandidātu, bijušo Latvijas Televīzijas vadītāju Ivaru Belti. 13. novembrī Saeima neapstiprināja arī otru MP izvirzīto kandidātu – bijušo SEPLP un Latvijas Radio vadītāju Jāni Siksnī.

Šie noraidījumi izraisīja asu kritiku no pilsoniskās sabiedrības un [Latvijas Mediju ētikas padomes](#), kas apsūdzēja Saeimu pilsoniskās sabiedrības ignorēšanā un noniecināšanā. Process tika raksturots kā “demokrātijas imitācija”, aicinot veikt reformas, lai mazinātu politisko ietekmi uz iecelšanas procedūrām.

Trešais Memoranda padomes izvirzītais kandidāts – pētnieks Andris Saulītis – tika apstiprināts Saeimā 18. decembrī.

Romi

Romi joprojām ir viena no vismazāk sociāli aizsargātajām grupām Latvijā. Saskaņā ar CSP 2026. gadā Latvijā dzīvoja 4 834 romi.⁵⁰ To vidū ir augstāks īpatsvars ar personām, kas nav ieguvušas obligāto pamatzglītību, salīdzinot ar pārējiem Latvijas iedzīvotājiem – vecumā virs 25 gadiem pamatskolas izglītību nav ieguvuši 1,1% visu Latvijas iedzīvotāju un 32,5% romu.⁵¹ Atbilstoši [pētījuma par romu situāciju Latvijā](#) 2023. gadā ietvaros veiktajai aptaujai 47,7% romu bērni nevēlas apmeklēt skolu negatīvas attieksmes no citiem skolēniem dēļ, 44% agras ģimenes veidošanas prakses dēļ, 41,4% tādēļ, ka bērnam ir grūtības mācībās. Romu vidū arī nodarbinātības līmenis būtiski atšķiras no vidējā Latvijas iedzīvotāju nodarbinātības līmeņa. 2025. gadā Latvijas iedzīvotāju vecumā no 15 gadiem nodarbinātības līmenis bija 54,6 %,

⁴⁹ Rožukalne, A., & Līdaka, G. (2025). Ierobežoti kanāli un stabila auditorija: Latvijas rusofonās auditorijas mediju lietojums un attieksme pret medijiem pēc Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā. *Akadēmiskā Dzīve*, (61). Semantic Scholar Record / [RSU Portal](#)

⁵⁰ Centrālā statistikas pārvalde, [Iedzīvotāji pēc tautības gada sākumā](#).

⁵¹ Centrālā statistikas pārvalde, [Sociālā iekļaušanās. Izglītība](#).

bet romu vidū tas bija 20,8 %. Pretēji Latvijas iedzīvotāju nodarbinātības rādītāju tendencei, tieši sieviešu romu nodarbinātības līmenis ir augstāks par vīriešu nodarbinātību (attiecīgi – 22,4 % un 20,2 %).⁵² Galvenie romu bezdarba iemesli ir izglītības trūkums un diskriminācija.⁵³ Romu kopienas mājokļu apstākļi ir vieni no sliktākajiem Latvijā. Piemēram, trīs no pieciem romu iedzīvotājiem dzīvo mājās bez centrālās apkures, kamēr valstī kopumā šādos apstākļos dzīvo tikai viens no pieciem iedzīvotājiem. Turklāt 45,3% romu mājoklī nav pieejama vannas istaba vai duša, salīdzinot ar vidējo rādītāju valstī – 13,8%.⁵⁴

2024. gada 10. decembrī [valdība atbalstīja](#) nepieciešamā līdzfinansējuma un priekšfinansējuma piešķiršanu nākamā projekta posmam “Latvijas romu platforma VIII” īstenošanai no 2025. gada 1. maija līdz 2027. gada 30. aprīlim. 90% projekta jeb 199 491 eiro finansē Eiropas Komisija. Lai gan projekts sedz romu mediatoru darba izmaksas, tomēr mediatori norāda, ka finansējums jau ilgstoši ir ļoti mazs.⁵⁵ Platformas ietvaros ir plānots arī sagatavot pētījumu par romu situāciju Latvijā.



Ieteikumi:

- Pilnveidot SEPLP locekļu iecelšanas kārtību, nodrošinot jēgpilnu pilsoniskās sabiedrības iesaisti un lielāku procesa neatkarību no politiskajiem lēmumiem.
- Turpināt un stiprināt sabiedrības saliedētības pasākumu īstenošanu dažādu tautību pārstāvjiem, jo sevišķi pašvaldību līmenī, izvērtējot līdz šim īstenoto iniciatīvu efektivitāti.
- Turpināt satura veidošanu mazākumtautību (krievu, ukraiņu, baltkrievu, poļu) un Latvijas sabiedriskajā medijā, tostarp “mazajās” valodās, piemēram, romu valodā, tādējādi nodrošinot kvalitatīva satura pieejamību dažādām sabiedrības grupām un mazinot dezinformācijas riskus.
- Turpināt nodrošināt skolu pedagogus ar valsts valodas pilnveides kursiem un atbilstošu metodoloģiju, nodrošinot kvalitatīvu mācību procesu vienotās skolas modeļa izveidē.
- Izglītības un zinātnes ministrijai veikt regulāru romu skolēnu izglītības monitoringu.
- Uzlabot datu vākšanu par romiem dažādās valsts un pašvaldību iestādēs, lai precīzāk identificētu romu problēmas un vajadzības.
- Pašvaldībām atbalstīt romu mediatoru darbu, paredzot viņu darbam atbilstošu finansējumu.

⁵² Oficiālās statistikas portāls (2024). [Sociālā iekļaušanās. Nodarbinātība.](#)

⁵³ SIA “Civitta Latvija” (2023), [PĒTĪJUMS PAR ROMU SITUĀCIJU LATVIJĀ.](#)

⁵⁴ Centrālā statistikas pārvalde, [Sociālā iekļaušanās. Mājokļa apstākļi.](#)

⁵⁵ Informācija izskanēja Latvijas romu platformas koordinācijas sanāksmē 2025. gada 29. aprīlī.

- **ieviest mērķētus pasākumus, kas vērsti īpaši uz romu nodarbinātības un izglītības iespēju uzlabošanu.**

Pilsonība un uzturēšanās tiesības



Nedaudz pieauga naturalizēto LR pilsoņu skaits. Vecumā no 0-5 gadiem nepilsoņu bērniem LR pilsonība kopš 2020.gada tiek piešķirta automātiski. 01.01.2026 vecuma grupā no 6-17 gadiem 1036 bērni bija nepilsoņi. 76,9% no LR pilsonības pretendentiem nokārtoja zināšanu (vēstures) pārbaudi, savukārt latviešu valodas prasmes pārbaudi nokārtoja ap 44% LR pilsonības pretendentu. Turpinājās process, kas saistīts ar Imigrācijas likuma grozījumiem, kuri noteica Krievijas Federācijas pilsoņiem pienākumu pārreģistrēt uzturēšanās atļaujas, lai iegūtu Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

Uz 2026.gada 2.jūniju

Latvijā dzīvoja:

1 845 096 iedzīvotāji

1 694 930 jeb **87,9%**

Latvijas pilsoņi,

159 742 jeb **8.7% nepilsoņi,**

62 836 jeb 3,4% citu valstu
pilsoņi

**Bērni nepilsoņi no 6-17
gadiem - 1036**



Statistika

Saskaņā ar [Centrālās statistikas pārvaldes datiem](#) uz 02.06.2026 gadu Latvijā dzīvoja 1 845 096 iedzīvotāji, no tiem - 1 622 518 jeb 87,9% LR pilsoņi, 159 742 jeb 8,7% nepilsoņi, cita valstiskā piederība – 62 836 jeb 3,4% (no kuriem 17 209 Ukrainas bēgļi, 29 462 Krievijas Federācijas pilsoņi).

Saskaņā ar [PMLP datiem uz 01.01.2026](#), Latvijā dzīvoja 1 988 792 iedzīvotājs, no kuriem ir 1 694 930 jeb 85,2% ir LR pilsoņi, 167 340 jeb 8,4% - LR nepilsoņi, 31 111 jeb 1,6% - personas ar pagaidu aizsardzības statusu, 158 bezvalstnieki, 511 personas ar alternatīvo statusu, savukārt 648 – ar bēgļa statusu, u.c. 94 058 personas bija citu valstu pilsoņu, kuru vidū arī 40 109 jeb 4,73% - Krievijas pilsoņi.

Saskaņā ar [Centrālās statistikas pārvaldes datiem](#) 2026. gada sākumā no visiem bērniem 97,2 % bija Latvijas pilsoņi, 0,4 % –



Naturalizēto pilsoņu skaits:

2020. gadā – 725 personas
2021. gadā – 419 personas
2022. gadā – 518 personas
2023. gadā – 595 personas
2024. gadā – 694 personas
2025. gadā – 724 personas

Latvijas nepilsoņi un 2,4 % – citu valstu pilsoņi. Pēc tautības 72,3 % bērnu bija latvieši, 12,0 % – krievi, 1,7 % – ukraiņi, 0,5 % – poļi un baltkrievi un 13,0 % bērnu bija cita tautība.

Saskaņā ar PMLP datiem 2025.gadā⁵⁶ tika saņemti 787 naturalizācijas iesniegumi. Savukārt LR pilsonībā tika uzņemtas 724 personas (t.sk. 212 Krievijas Federācijas pilsoņi), kas ir lielākais naturalizēto personu skaits kopš 2020.gada.

Naturalizācijas pārbaudes 2025. gadā pārbaudes kārtoja 1 678 personas.

Kopumā 2025. gadā pārbaudes nokārtoja 953 no 1 678 kārtotājiem jeb 56,8%, savukārt 2024. gadā 1 153 no 1 994 jeb 57,8%. Latviešu valodas prasmes pārbaudi 2025. gadā nokārtoja 43,9% (449 no 1023 personām), 2024. gadā 45,3% (555 no 1 226) no kārtotājiem. Pilsonības likumā noteikto zināšanu (vēstures) pārbaudi 2025. gadā nokārtoja 76,9% (504 no 655), 2024. gadā 77,9% no kārtotājiem (598 no 768).

Bērni nepilsoņi

Kopš 2020.gada nepilsoņiem dzimuši bērni automātiski iegūst Latvijas pilsonību. Uz 01.01.2026 vecuma grupā no 6-17 gadiem 1036 bērni bija nepilsoņi.

Tabula 1, Bērni nepilsoņi pēc dzimšanas gada

2025	0
2024	0
2023	0
2022	0
2021	0
2020	0
2019	28
2018	32
2017	41
2016	38
2015	64
2014	65
2013	101
2012	135
2011	154
2010	173
2009	205

Avots: PMLP, Latvijas iedzīvotāju sadalījums pēc dzimšanas gada un valstiskās piederības uz 01.01.2026

Ārvalstīs dzīvo 258 627 Latvijas valstspiederīgie, t.sk. LR pilsoņi – 253 572, nepilsoņi – 4947.

Krievijas Federācijas pilsoņi un uzturēšanās atļaujas

Saskaņā ar 2022. gada rudenī un 2024.gada jūnijā pieņemtajiem Imigrācijas likuma grozījumiem, Krievijas Federācijas pilsoņiem bija jāiesniedz PMLP dokumenti Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa pieprasīšanai, tostarp arī apliecinājums par sekmīgi

⁵⁶ Dati ir uz 31.12.2025

nokārtotu valsts valodas pārbaudi A2 līmenī. Kopumā tas skāra apmēram 30 000 KF pilsoņus. Sīkāk par normatīvo aktu izmaiņām, attīstību, sk. [Pārskats par cilvēktiesībām Latvijā 2024. gadā](#); [CILVĒKTIESĪBAS LATVIJĀ 2019. – 2023. GADĀ](#)

Statuss	2022. gada grozījumi (25 316 personas)	2024. gada grozījumi (4 650 personas)	Kopā
ES pastāvīgā iedzīvotāja statuss	15 159	2 478	17 637
Nacionālā pastāvīgās uzturēšanās atļauja	1 238	575	1 813
Uzturēšanās atļauja uz 2 gadiem ⁵⁷	2 681	–	2 681
Citas termiņuzturēšanās atļaujas	1 263	245	1 508
Izbraukšanas rīkojumi	84	13 (t.sk. 5 izpildīti labprātīgi, 1 apstrīdēts)	97
Lēmumi par piespiedu izraidīšanu	22	–	22
Brīvprātīgi izceļojuši	2 600	nav datu	2 600+
Pārbauda Valsts robežsardze	–	108	108
Sākotnējā pārbaude informācijas sistēmās	–	78	78
Citi gadījumi (izskatīšanā, izceļojuši, miruši u.c.)	2 269	1 153	3 422 ⁵⁸
Kopā	25 316	4 650	29 966

Avots: *Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Tabula: LCC.*

Saskaņā ar PMLP datiem, salīdzinot situāciju 2022. gada 1. jūlijā ar situāciju 2026. gada 1. janvārī, Krievijas Federācijas pilsoņu skaits, kuri Latvijā uzturējās ar derīgām uzturēšanās atļaujām, ir samazinājies par 11 858 personām.

⁵⁷ Tiem KF pilsoņiem, kas nenokārtoja latviešu valodas prasmes pārbaudi A2 (zemākajā) līmenī) tiek doti divi gadi, lai to nokārtotu.

⁵⁸ 1901 personas bija mirušas.



Ieteikumi:

- **Apsvērt likuma grozījumus, lai nepilsoņu vecākiem Latvijā dzimušie bērni vecumā no 6 līdz 15 gadiem automātiski iegūst Latvijas pilsonību.**
- **Turpināt nodrošināt un paplašināt atbalstu latviešu valodas apguves un naturalizācijas kursiem.**
- **Nodrošināt, lai pirms lēmuma pieņemšanas par to KF pilsoņu, kuriem netika pagarinātas uzturēšanās atļaujas, piespiedu izraidīšanu no Latvijas, tiktu izvērtētas katras personas individuālā situācija, tostarp humānie apsvērumi.**

Patvēruma meklētāju un bēgļu tiesības



Patvēruma meklētāju skaits Latvijā

2020. gadā	– 147
2021. gadā	– 582
2022. gadā	– 546
2023. gadā	– 1 624
2024. gadā	– 801
2025. gadā	– 1288



Bēgļa statuss piešķirts **55** personām un alternatīvais statuss **99** personām



Valsts robežsardze novērsa **12 046 cilvēku** mēģinājumu šķērsot nelegāli Latvijas-Baltkrievijas robežu

Patvēruma meklētāju skaits 2025. gadā salīdzinājumā ar 2024. gadu pieauga par aptuveni pusotru reizi. ECT lietā *H.M.M. pret Latviju* ir notikusi mutvārdu tiesas sēde, taču spriedums vēl nav pasludināts. Situācija uz Latvijas-Baltkrievijas robežas joprojām ir saspīlēta. Tiesa piesprieda 200 stundas sabiedriskā darba cilvēktiesību aktīvistei I. Raubiško. “Gribu palīdzēt bēgļiem” ziņoja, ka pēc Latvijas-Baltkrievijas robežas šķērsošanas Latvijas Republikā bojā gājuši 11 cilvēki.

Patvēruma meklētāji – statistika

2025. gadā Latvijā patvērumu meklēja **1288** patvēruma meklētājs.⁵⁹ Vislielākais patvēruma meklētāju skaits bija no Somālijas – 241, Afganistānas – 142, un Etiopijas – 108.⁶⁰ Patvērumu pieprasīja arī no daudzām citām valstīm: Maroka, Tadžikistāna, Sudāna, Alžīrija, Ēģipte, Eritreja, Pakistāna, Bangladeša, Jemena, Gvineja, Krievija, Sīrija, Baltkrievija, Indija, Irāna, Kamerūna, Šrilanka, Senegāla, Ukraina, Komoru Savienība, Mali, Vjetnama, Kuba, Nepāla, Irāka, Gambija, Uzbekistāna, Centrālāfrikas Republika, Kongo Demokrātiskā Republika, Togo, Turcija, Azerbaidžāna, Čada, Gana, Kirgizstāna, Kenija, Ķīna, Nigērija, Palestīna.

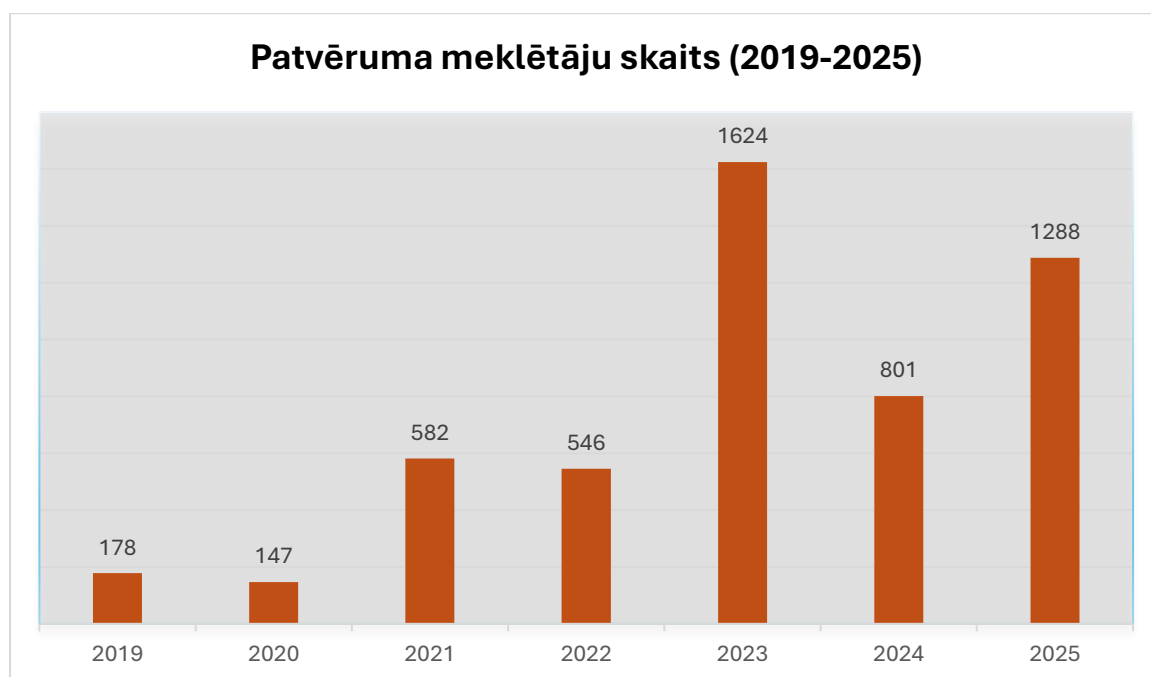
2025. gadā Valsts drošības dienests (VDD) uzsāka pārbaudes par 1238 patvēruma meklētājiem un pabeidza 200 lietas no iepriekšēja gada. VDD konstatēja, ka 826 patvērumu pieprasījušo personu bija no terorisma riska valstīm, 27 – no agresorvalsts Krievijas, 20 – no Baltkrievijas, pārējie 365 – no citām valstīm. No pārbaudītām lietām

⁵⁹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde: [Patvēruma meklētāju statistika](#)

⁶⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes sniegtā rakstveida informācija Latvijas Cilvēktiesību centram 11.03.2026.

Valsts drošības dienests par deviņām personām (piecas personas no Krievijas, četras personas no citām valstīm) sagatavoja negatīvu atzinumu, konstatējot izlūkošanas riskus vai potenciālu apdraudējumu valsts vai sabiedrības drošībai un vienā gadījumā – terorisma riskus.⁶¹

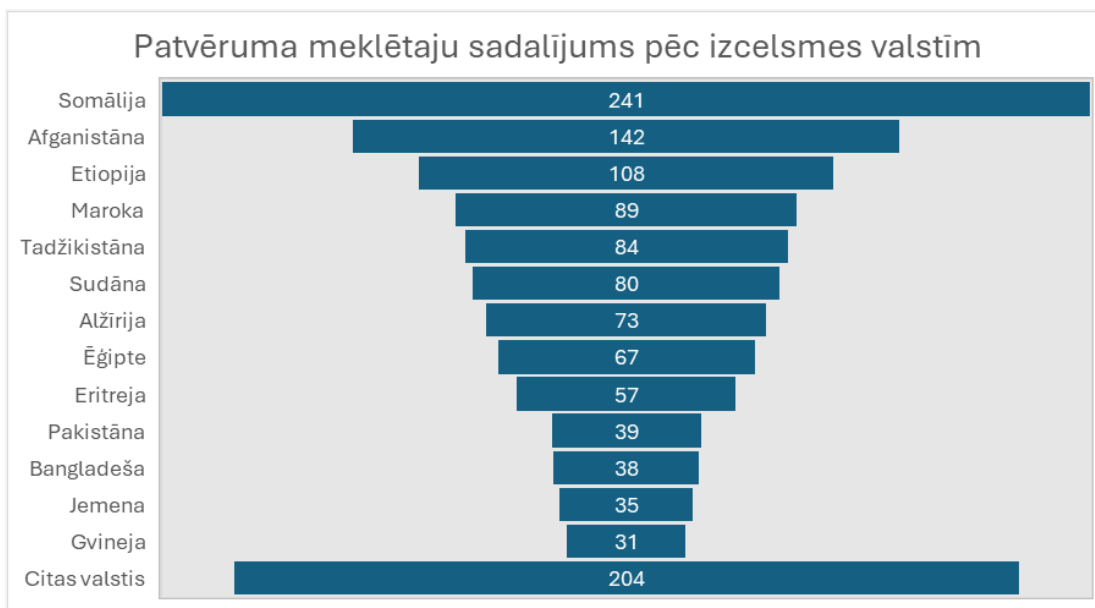
Atbilstoši Latvijas Administratīvo rajonu tiesu praksei, kas balstās Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā (EST 22.09.2022.spriedums lietā C-159/21), tikai atbildīgā kompetentā iestāde vai tiesa var pieņemt lēmumu pēc būtības par bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanu vai atteikumu.⁶² VDD negatīvs atzinums pats par sevi automātiski nenozīmē starptautiskās aizsardzības atteikumu, jo tas ir tikai viens no pierādījumiem, kas iestādei vai tiesai jāvērtē kopsakarā ar visiem pārējiem individuālajiem lietas apstākļiem.



Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

⁶¹ [Valsts drošības dienesta 2025. gada pārskats.](#)

⁶² Administratīvās rajona tiesas 15.12.2022. spriedums lietā Nr. A42-02464-22/20, <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/493935.pdf>



Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Ar Ministru kabineta 2025. gada 22. decembra rīkojumu Nr. 871 [“Grozījums Ministru kabineta 2024. gada 12. marta rīkojumā Nr. 184 "Par pastiprināta robežapsardzības sistēmas darbības režīma izsludināšanu"](#) tika pagarināts pastiprinātā robežapsardzības sistēmas darbības režīms līdz 2026. gada 30. jūnijam.⁶³

No Latvijas-Baltkrievijas valstu robežas nelikumīgas šķērsošanas tika atturēti 12 046 cilvēki, bet humānu apsvērumu dēļ tika uzņemti 31 cilvēki. 2024. gadā atturēto cilvēku skaits bija 5 388, savukārt humānu apsvērumu dēļ uzņemto personu skaits – 26. Salīdzinot ar 2025. gadu, redzams, ka atturēto personu skaits ir dubultojies, taču humānu apsvērumu dēļ uzņemto personu skaits faktiski nav mainījies, saglabājoties iepriekšējā gada līmenī.⁶⁴

2025. gada 18. jūlijā tika publicēts ANO Cilvēktiesību komitejas [ziņojums par Latviju](#), kurā tika izteiktas bažas par nopietniem cilvēktiesību pārkāpumiem pie robežas ar Baltkrieviju laika periodā no 2021. gada līdz 2023. gadam, tai skaitā par iespējamu necilvēcīgu izturēšanos, ko, kā tiek apgalvots ziņojumos, veikuši robežsargi, militārpersonas un policijas darbinieki; kā arī par pamata nepieciešamību nodrošināšanu un par nespēju nodrošināt efektīvu piekļuvi patvēruma procedūrām.⁶⁵

2025. gada 12. februārī ECT notika mutvārdu procesi trīs lietās: *H.M.M. un citi pret Latviju* (Nr. 42165/21), kā arī līdzīgās lietās pret Lietuvu un Poliju. Visas trīs lietas saistītas ar notikumiem uz Baltkrievijas robežas, kas norisinājās no 2021. gada 10. augusta. Šajos procesos iesaistījies ievērojams skaits trešo pušu (third-party interventions) – četras

⁶³ Ministru kabineta 2025. gada 22. decembra rīkojums Nr. 184 [Grozījums Ministru kabineta 2024. gada 12. marta rīkojumā Nr. 184 "Par pastiprināta robežapsardzības sistēmas darbības režīma izsludināšanu"](#)

⁶⁴ Valsts robežsardze, [2024. gada 31. decembris uz valsts robežas un valsts iekšienē](#).

⁶⁵ United Nations Human Rights Committee. [Concluding observations on the fourth periodic report of Latvia](#).

organizācijas un deviņas Eiropas Savienības dalībvalstis (Bulgārija, Čehija, Dānija, Horvātija, Igaunija, Lietuva, Norvēģija, Polija un Somija).⁶⁶

No 2024. gada jūnija līdz 2025. gada decembrim divas personas gāja bojā robežu reģionā pēc Latvijas-Baltkrievijas robežas šķērsošanas. Kopš 2023. gada kopumā bojā gājušas 11 personas.⁶⁷

Biedrības “Gribu palīdzēt bēgļiem” apkopotā [informācija](#) liecina, ka Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests 2021. gadā no augusta līdz gada beigām saņēma 137 zvanus, 2022. gadā - 124, 2023. gadā - 144, 2024. gadā – 21 un 2025. gadā (līdz novembrim) - 20. Hospitalizēto personu skaits 2021. gadā (no augusta) bija 37, 2022. gadā – 58, 2023. gadā - 71, 2024. gadā – 71 un 2025. gadā (līdz novembrim) - 12. Pamatojoties uz saņemto informāciju par gūtajiem ievainojumiem un veselības stāvokli, biedrība “Gribu palīdzēt bēgļiem” ziņojumā secina, ka dažādi ievainojumi, saindēšanās, citu ārēju faktoru ietekme, kā arī elpošanas un gremošanas traucējumi, varētu būt saistīti ar ilgstošu uzturēšanos dzīvībai bīstamos un nepiemērotos apstākļos vai pat būt iespējamās vardarbības rezultāts.⁶⁸

Biedrība “Gribu palīdzēt bēgļiem” publicēja arī ziņojumu par pieeju veselības aprūpes pakalpojumiem aizturēšanas centros, secinot, ka visbiežākie Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta izsaukumi bija saistīti ar “ievainojumiem, saindēšanos, un citām ārēju cēloņu izraisītām sekām (tostarp vairākiem lūzumiem), kā arī ar garīgās veselības uz uzvedības traucējumiem (piemēram, reakciju uz smagu stresu un adaptācijas traucējumiem)”.⁶⁹

ANO Īpašais ziņotājs par cilvēktiesību situāciju Baltkrievijā Nils Muižnieks 2025. gada [ziņojumā](#) rekomendēja veikt efektīvu, objektīvu un caurskatāmu izmeklēšanu par trešo valstu valstspiederīgo nāves gadījumiem pie Baltkrievijas robežas ar Eiropas Savienības dalībvalstīm.⁷⁰

Statusa noteikšanas process

Saskaņā ar PMLP datiem⁷¹ 2025.gadā Latvijā **starptautiskās aizsardzības statuss tika piešķirts 192 personām: 55 personām – bēgļa statuss** (50 personām ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) lēmumu un 5 personām, pamatojoties uz Administratīvās rajona tiesas spriedumu); **99 personām – alternatīvais statuss** (95 personām ar PMLP lēmumu un 4 personām, pamatojoties uz Administratīvās rajona tiesas spriedumu).

PMLP **bēgļa statusu** piešķīra 11 Afganistānas pilsoņiem (8 vīriešiem, 3 sievietēm un 1 nepilngadīgajam), 19 Baltkrievijas pilsoņiem (12 vīriešiem, 4 sievietēm un 3

⁶⁶ Ārlietu ministrija: [Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielā palāta mutvārdu sēdē izskatīs lietu H.M.M. un citi pret Latviju](#).

⁶⁷ [Beaten back at Europe's borders 2025: Annual report on pushbacks](#).

⁶⁸ Gribu palīdzēt bēgļiem: [“Border monitoring report, Latvia”](#)

⁶⁹ Gribu palīdzēt bēgļiem: [“Border monitoring report, Latvia”](#)

⁷⁰ [Report of human rights in Belarus Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Belarus, Nils Muižnieks](#).

⁷¹ PMLP sniegtā rakstveida informācija Latvijas Cilvēktiesību centram 11.03.2026.

nepilngadīgajiem), 15 Krievijas pilsoņiem (7 vīriešiem, 8 sievietēm), vienai Pakistānas pilsoni, vienai Tadžikistānas pilsoni, 2 Uzbekistānas pilsoņiem (vīriešiem).

PMLP **alternatīvo statusu** piešķīra 68 Afganistānas pilsoņiem (vīriešiem), 10 Sīrijas pilsoņiem (vīriešiem), 6 Eritrejas pilsoņiem (5 vīriešiem un 1 sievietei), 5 Jemenas pilsoņiem (4 vīriešiem un 1 nepilngadīgajam), 4 Ukrainas pilsoņiem (3 vīriešiem un 1 nepilngadīgajam), 1 Palestīnas pilsonim, 1 Sudānas pilsonim.

Pagaidu aizsardzība Ukrainas civiliedzīvotājiem

Saskaņā ar PMLP 2025. gadā 7 139 Ukrainas civiliedzīvotāji saņēma Latvijas pagaidu aizsardzību.⁷² Kopējais pagaidu aizsardzības statusu skaits, kas piešķirts kopš 2022. gada – 63 594. Salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem 2025. gadā konstatēta jauna PMLP prakse pieņemt lēmumus par atteikumiem piešķirt pagaidu aizsardzību, un šādu atteikumu skaits 2025. gadā sasniedza 416. Šie atteikumi pārsvarā bija saistīti ar apstākli, ka personai jau iepriekš bija piešķirts pagaidu aizsardzības statuss kādā citā Eiropas Savienības dalībvalstī.

2025. gada 13. jūnijā Eiropas Savienības Padome pieņēma [lēmumu](#) pagarināt pagaidu aizsardzību līdz 2027. gada 4. martam.

No 2025. gada 1. maija Ukrainas civiliedzīvotājiem tika palielināts iedzīvotāju ienākuma nodokļa neapliekamais minimums no 250 euro līdz 510 euro mēnesī.⁷³

2025. gada 3. decembrī pieņemti [grozījumi](#), kas stājas spēkā no 2026. gada 1. janvāra un samazina Ukrainas civiliedzīvotāju tiesību apjomu. Tiesības izmantot sabiedrisko transportu bez braukšanas maksas un bez maksas par bagāžu ir piemērojamas tikai tiem pasažieriem, kuri atbilst normatīvajos aktos noteiktajām pasažieru kategorijām, kam paredzēti braukšanas maksas un bagāžas maksas atvieglojumi. Netiks nodrošināts nodarbinātības un pašnodarbinātības uzsākšanas pabalsts. Izmitināšanas un pārtikas pabalsts tiek samazināts līdz attiecīgi 60 un 30 dienām. Vairs netiks segtas dzīvniekiem noteiktās obligātās veselības prasību izpildes un reģistrēšanas izmaksas.⁷⁴

Ukrainas civiliedzīvotājiem divu gadu laikā pēc pagaidu aizsardzības piešķiršanas ir pienākums apgūt valsts valodu vismaz pamata līmeņa 2. pakāpē jeb A2, savukārt 5 gadu laikā pēc pagaidu aizsardzības piešķiršanas apgūt valsts valodu, tādā apjomā, kādu nosaka Ministru kabinets attiecīgā profesijā vai amatā.⁷⁵ Persona zaudē pagaidu aizsardzības statusu, ja tā ir apmeklējusi Krievijas Federāciju vai tās okupētās Ukrainas teritorijas.⁷⁶

Latvijas Cilvēktiesību centra darbs ar patvēruma meklētājiem

2025. gadā LCC, ANO Bēgļu komisāra biroja (UNHCR) finansētā projektā “Juridiskā palīdzība patvēruma meklētājiem un starptautiskās aizsardzības saņēmējiem”, sniedza juridiskās

⁷² PMLP sniegtā rakstveida informācija Latvijas Cilvēktiesību centram 11.03.2026.

⁷³ [Grozījums Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumā](#)

⁷⁴ [Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsts likuma](#) 7. (prim) panta pirmā daļa un 12. panta pirmā daļa.

⁷⁵ [Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsts likuma](#) 16. panta pirmās daļas(prim) un (prim2).

⁷⁶ [Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsts likuma](#) 23. panta pirmās daļas 4. punkts.

konsultācijas 63 personām no šādām valstīm: Ukraina, Afganistāna, Baltkrievija, Bangladeša, Centrālā Āfrikas Republika, Eritreja, Etiopija, Irāka, Irāna, Indija, Gambija, Maroka, Nigērija, Kamerūna, Kuveita, Krievija, Kongo Demokrātiskā Republika, Ķīna, Sīrija, Tadžikistāna, Turcija, Uzbekistāna. Juridiskā palīdzība tika sniegta patvēruma meklētājiem, personām ar bēgļa statusu, personām ar alternatīvo statusu, personām ar pagaidu aizsardzības statusu.

Klientu vidū bija arī mazāk aizsargātās personas – nepilngadīgais bez pavadības, cilvēktirdzniecības upure, divas LGBTQI+ personas un divas personas, kas vecākas par 60 gadiem.

LCC darbības rezultātā ar Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu nama 2025. gada 8. aprīļa spriedumu tika atcelts PMLP lēmums ar kuru, bija nolemts pārsūtīt patvēruma meklētāju no Tadžikistānas uz Ungāriju kā atbildīgo dalībvalsti par patvēruma lietas izskatīšanu. LCC darbības rezultātā PMLP mainīja praksi un vairs nepagarināja Sīrijas pilsoņu lietu izskatīšanas termiņus līdz likumā maksimāli pieļaujamajam periodam.

Juridiskā palīdzība Administratīvajā rajona tiesā – gan sastādot pieteikums, gan pārstāvēt personas mutvārdu procesā, tika sniegta divās statusa noteikšanas lietās personām no Etiopijas un Kongo Demokrātiskās Republikas. Juridiskā palīdzība tika sniegta sešām ģimenēm ģimenes atkalapvienošanas procesā, kopumā aptverot 33 personas — četras ģimenes no Afganistānas (bēgļa statusi) un divas ģimenes no Sīrijas (alternatīvie statusi).

16. aprīlī LCC pirmo reizi organizēja izglītojošu semināru profesionālajiem tulkiem, kas strādā ar patvēruma lietām. Vebinārā piedalījās 28 dalībnieki: 13 tulki un tulkotāji, 8 tiesu tulki un tulkotāji, kā arī 7 dalībnieki no dažādām iestādēm un nevalstiskajām organizācijām. Tika organizēti izglītojoši pasākumi semināri juridiskās palīdzības sniedzējiem: 21. jūlijā seminārs tiešsaistes formātā, 14. novembrī seminārs klātienē un 17. decembrī vebinārs. Semināros tika aplūkoti aktuālie patvēruma tiesību jautājumi un jaunumi saistībā ar Eiropas Savienības migrācijas un patvēruma paktu. Tika organizēti 4 izglītojoši pasākumi (20. maijā, 23. septembrī, 4. novembrī un 19. novembrī) 130 skolēniem un studentiem par patvēruma tiesībām un cilvēktiesībām. Tika publicēti un izplatīti 2 apkārtaksti ([martā](#) un [septembrī](#)) “Aktualitātes patvēruma tiesībās”.

LCC arī konstatēja, ka Latvijas normatīvais regulējums neparedz valsts apmaksātu tehnisko palīgīdzekļu (tai skaitā protēzes) nodrošināšanu personām ar alternatīvo statusu.⁷⁷ Turpretim personām ar bēgļa statusu un pagaidu aizsardzību statusu šādas tiesības ir paredzētas.⁷⁸

⁷⁷ [Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma](#) 3. panta pirmās un pirmās (prim) daļa.

⁷⁸ [Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma](#) 3. panta pirmās daļas 2. punkts un [Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsts likuma](#) 7. panta pirmās daļas 4. punkts.

Cilvēktiesību aktīvistes Ievas Raubiško lieta

2025. gada 19. augustā Ieva Raubiško teica [pēdējo vārdu](#) un nākamajā dienā, 20. augustā, tika pasludināts [saīsinātais spriedums](#).⁷⁹ Latgales rajona tiesa Rēzeknē ir atzinusi Ievu Raubiško par vainīgu nelikumīgas robežas šķērsošanas atbalstīšanā un viņai piespriests sods — 200 stundas sabiedriskā darba. Apsūdzība balstījās uz Krimināllikuma 20. panta otro daļu un 284. panta otro daļu, kas paredz atbildību par nelikumīgas robežas šķērsošanas organizēšanu. Taču tiesa uzskatīja, ka: "I. Raubiško izdarīja noziedzīgu nodarījumu no apsūdzības atšķirīgos apstākļos, proti, atbalstīja Sīrijas pilsoņu grupas valsts ārējās robežas tīšu nelikumīgu šķērsošanu". Tiesa, pasludinot saīsināto spriedumu, norādīja, ka motīvs tika vērtēts kā humāns, taču izvēlētās metodes — pretlikumīgas.

Ievas Raubiško atbalstam vairākas organizācijas parakstīja [atklāto vēstuli](#) Valsts prezidentam Edgaram Rinkēvičam, Ministru prezidentei Evikai Siliņai, Saeimas priekšsēdētājai Daiga Mieriņai un Saeimas deputātiem.⁸⁰

Pilna sprieduma pasludināšana tika pārcelta vairākas reizes un pilns spriedums tika publicēts 2026. gadā.⁸¹ Ieva Raubiško pārsūdzēja spriedumu un Latgales apgabaltiesa nozīmēja tiesa sēdi 2026. gada 25. novembrī.⁸²



Ieteikumi:

- Nepiemērot aizturēšanu attiecībā uz īpaši mazāk aizsargātām patvēruma meklētāju grupām, tostarp ģimenēm ar bērniem.
- Nodrošināt bēgļu nesodīšanas principa (Konvencijas par bēgļa statusu 31. pants) ievērošanu praksē un nesodīt patvēruma meklētājus par viņu nelegālu ieceļošanu valstī.
- Nodrošināt, lai patvēruma meklētājiem būtu efektīva piekļuve patvēruma procedūrai, kas ietver individuālu risku izvērtējumu par iespējamu necilvēcīgu izturēšanos, ja viņi tiktu atgriezti savā izcelsmes valstī vai trešajā valstī.
- Palielināt patvēruma meklētājiem piešķirtās dienasnaudas apmēru (šobrīd ir 3 eiro dienā), nodrošinot tā atbilstību pamatvajadzību segšanai.

⁷⁹ [Tiesa Ievai Raubiško par nelikumīgas robežas šķērsošanas atbalstīšanu piespriež 200 stundu sabiedrisko darbu | Tiesu administrācija](#)

⁸⁰ [Pilsoniskās sabiedrības atklātā vēstule par tiesas spriedumu kriminālprocesā pret Ievu Raubiško - Gribu palīdzēt bēgļiem](#)

⁸¹ [Raubiško lietā abas puses pārsūdzējušas spriedumu.](#)

⁸² Pieejamā informācija elieta.lv sadaļā "[Tiesvedības gaitas datu izsekošana](#)", lietas Nr. 18200002023.